CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्रीरामः शरणं मम

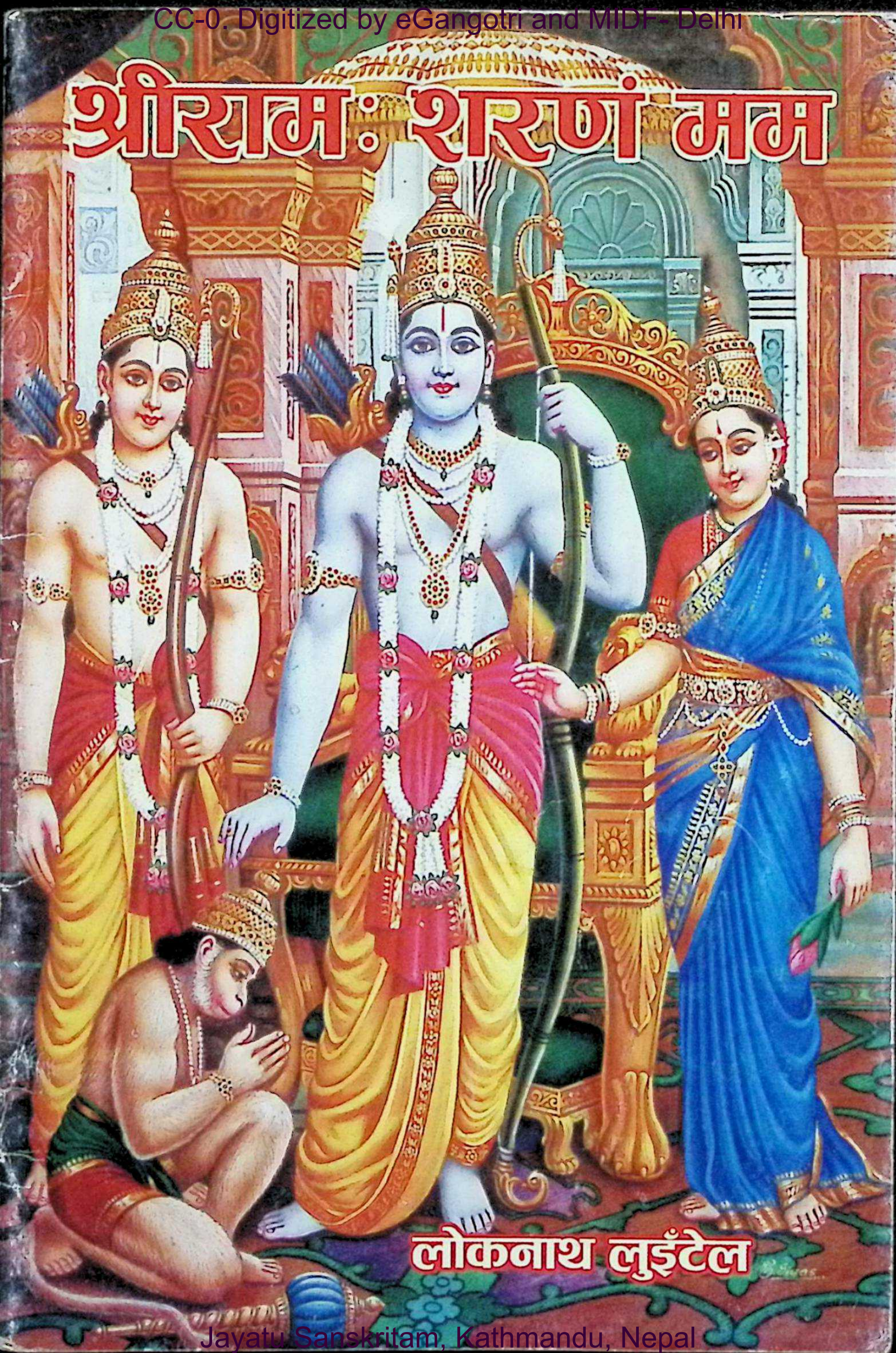

लोकनाथ लुइँटेल

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

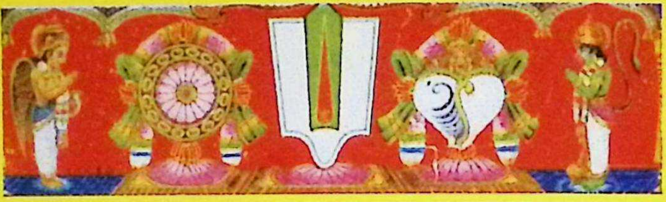

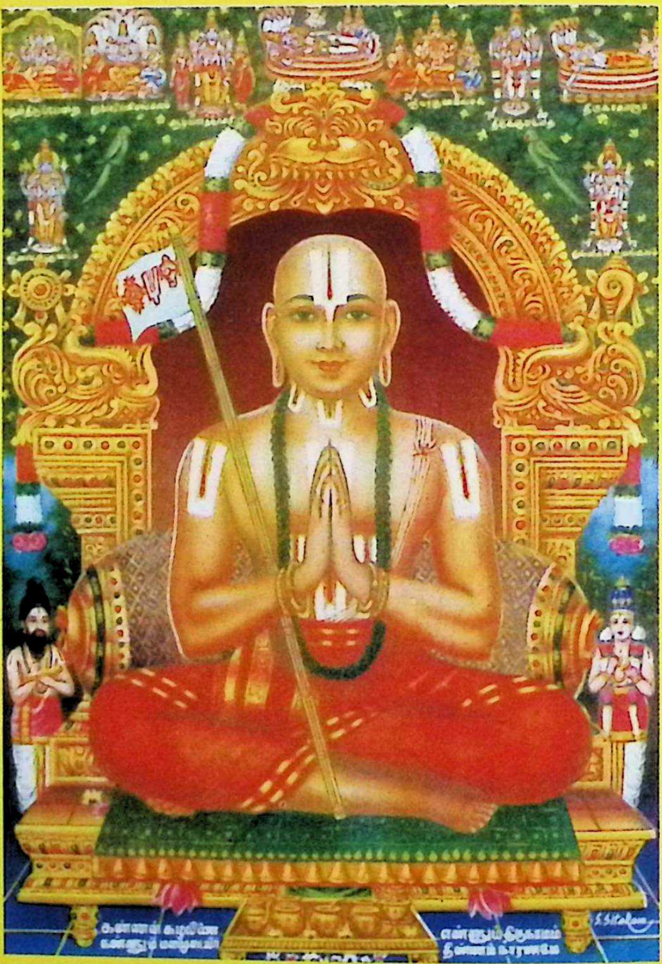

यो नित्यमच्युतपदाम्वुजयुग्मरुक्म
व्यामोहतस्तदितराणि तृणाय मेने ।
अस्मद्गुरोर्भगवतोऽस्य दयैकसिन्धो
रामानुजाय चरणौ शरणं प्रपद्ये ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

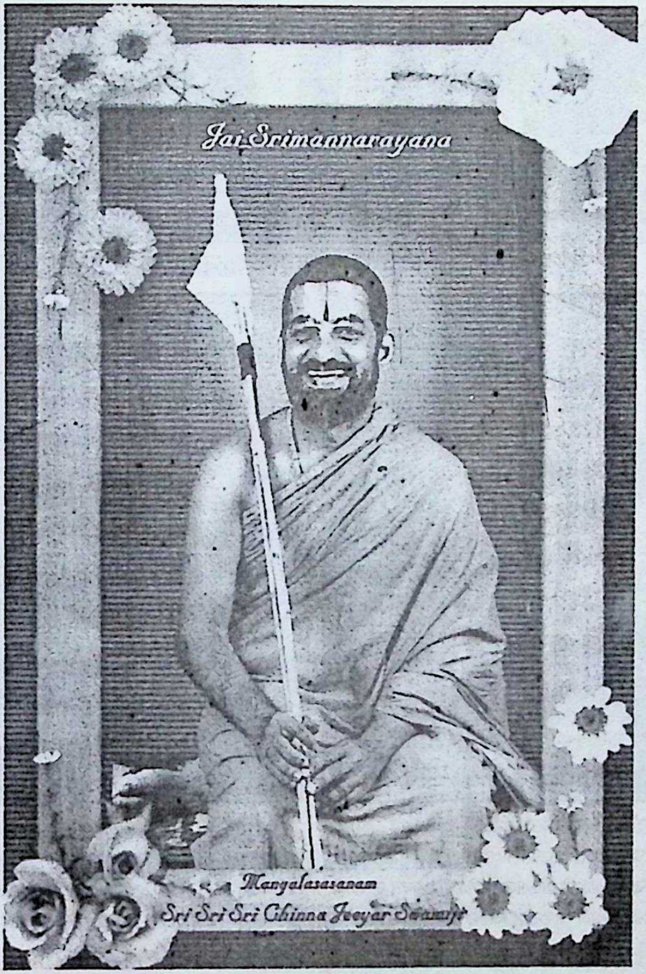

श्रीमत्परमहंस

स्वामी श्री चिन्नजीयर

नारायणार्य-यति-शेखरपाद-भक्तं
गोपाल-देशिक-वराप्तसमस्त-बोधम् ।
श्रीजानकीश-चरणार्पित-मानसाब्जं
नारायणार्य-यतिवर्यमहं प्रपद्ये ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

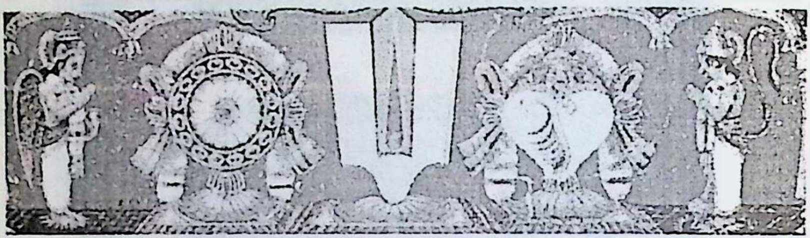

श्रीमद्वेदान्तविद्याम्बुनिधिगुरुवरे चक्रपाणौ सुविज्ञे
सक्तं नित्यं यतीन्द्रार्पितमतिमनघं तन्मतं रोचयन्तम् ।
मोदगल्यं श्रीनिवासे भवभयहरणे भक्तिमन्तं प्रसन्नं
श्रीकृष्णार्याभिधानं गुरुमहमनिशं ज्ञानपुञ्जं प्रपद्ये ।

बाधूलाब्धिसरोजसौम्यविकसत्रङ्गार्यदौहित्रकं
श्रीमत्कोविदश्रीनिवासतनयं सौशील्यभूषान्वितम् ।
श्रीमद्वेङ्कटयोगिराजचरणे न्यस्तात्मभावं मुदा
श्रीरङ्गार्यगुरुं भजामि सततं कारुण्यवारां निधिम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

प्रकाशिका :

श्रीमती राधादेवी लुइटेल

प्रकाशन सहयोगीहरू:

श्रीवैष्णव परिषद् उपशाखा एवं हरिकीर्तन मण्डली, सुनसरी, धरान

डा. श्री हरिशरण लुइटेल (ज्येष्ठ सुपुत्र, सम्पूर्ण अर्थ सहयोग)

प्रथम पटक: **५०० प्रति**

प्रकाशन वर्ष: **२०६५ वि. सं.**

छपाइ सहयोग मूल्य रु.: **५१।-**

मुद्रक : **हारती माँ अफसेट प्रेस**

धरान-५, जि.एस. मार्केट, फोन: ०२५-५२३०८८

यो पुस्तक पाइने स्थान: **श्री गीता भवन, धरान-५**

राधाकृष्ण मन्दिर, धरान-१

मैनाली पुस्तक पसल, धरान, छाताचौक

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सादर समर्पण

"श्रीरामः शरणं मम"

यो रचना पतिवियोगजनित अग्निलाई मेरो मुख हेरेर शान्त वनाउने
पतिव्रता धर्म पालना गर्दै सासू र ससुराको सेवा गरेर जीवन
यापन गर्ने रामायण पाठ र स्वस्थानी व्रत आदि शुभकर्म
आजीवन मेरो सौभाग्य आयुवृद्धिको लागि भगवद् अर्पण
गर्ने ममतामयी आमा स्व.भीमा (भागवती) देवी,
पिता माताको इच्छानुसार सेवामा तल्लीन भइरहने
जन्मदाता पिता स्व.भीमलाल (भागवतप्रपन्न)
र अन्य छोरा बुहारी हुँदाहुँदै पनि छोरा
बुहारीको अभावमा नाती मलाई साहिलो
छोरो भनी पालनपोषण शिक्षा
उपदेशद्वारा सन्मार्गमा लाग्न
प्रेरणा दिएर मेरै काखमा
शिर राखी अन्तिम श्वास
फेर्दै ब्रह्मलीन
हुनुभएका हजुरबा
स्व.श्रीकृष्ण र
हजुरआमा
सुभद्रा देवीज्यूहरूमा
सभक्ति सादर समर्पण
गर्दछु ।

रचयिता

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्रीमते रामानुजाय नमः

अनन्तकोटिव्रह्माण्डनायकः सर्वेश्वरो भगवान् प्राणिकल्याणार्थं मत्स्य-कूर्माद्यवतारग्रहणं कृतवान् । तेष्ववतारेषु मानवरूप- राम- कृष्ण- वामनाद्यवतार एव मानवसमुदायस्य विशेषकल्याणकारकाः सिद्धा विलसन्ति । मानवसमुदायस्य कृते धर्म-सदाचार-शिक्षाप्रदानमेव मानवावतारस्य प्रयोजनमस्ति । लोकशिक्षणार्थं मर्यादा-पुरुषोत्तमस्वरूपेण प्रादुर्भूतस्य भगवतः श्रीरामचन्द्रस्य महिमा वहुभिः प्राचीनैरर्वाचीनैश्च कोविदैः स्वासु भाषासु विविधप्रकारेण मनोहरशैल्यां विब्रुता विराजते ।

सम्प्रति कविः श्रीलोकनाथो भक्तिभावनया भावुकः (प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम्) इति मकुटमवलम्व्य काव्यमिदं व्यलेखि । अनेन रचितमिदं रामगाथासमलंकृतं काव्यं भावप्रधानरूपेण भक्तसमुदायेषु प्रसिद्धं भवेत्, इति शुभाभिशंसनं प्रकटयन् मङ्गलानि आशास्महे ।

जय श्रीमन्नारायण

(श्रीमन्नारायण चिन्नजीयर
विजयवाडा, दक्षिण भारत)

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

आशंसा

"लोकाभिरामं श्रीरामं भूयो भूयो नमाम्यहम्"

श्रद्धेय विद्वान् कविवर पण्डित लोकनाथ लुइटेलले लेख्नुभएको "श्रीराम: शरणं ममं" भक्ति काव्यको पाण्डुलिपि अवलोकन गर्ने सुअवसर प्राप्त भयो।

मर्यादा पुरुषोत्तम भगवान् श्रीरामको आदर्श चरित्र हाम्रो जीवनको अत्यन्त समादरणीय, सर्वोत्तम आदर्श हो र यो नै "यत्र विश्वं भवत्येकनीडम्" को हाम्रो प्राचीन वैदिक विश्व भ्रातृत्वको पनि प्रमुख आदर्श हो। यसलाई बुझ्ने विश्वले आफूलाई माथि उठाउन वरावर शम्वल प्रेरणा लिइराखेका कुरा अभिज्ञ जनमा प्रत्यक्ष नै छन्।

कविवर लोकनाथ लुइटेलले भगवान् श्रीरामको यसै आदर्श चरित्रलाई "प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम्" भन्ने समस्यापूर्ति कविताकोरूपमा, संस्कृतमा उपस्थापित गरी अत्यन्त मधुर मानिने शिखरिणी छन्दमा पूर्वार्ध ५७, उत्तरार्ध ७३ गरी १३० श्लोकमा, संक्षेपत: सम्पूर्ण रामायण प्रस्तुत गर्ने अत्यन्त स्तुत्य प्रयत्न गर्नु भएको छ। शुरुका 'वन्दना, श्लोक ४, 'तथ्यचिन्तनम्, श्लोक ९, एवम् उपसंहारको १, श्लोक समेत जोड्दा यो कृति १४४ श्लोकको वन्दछ।

तर, यतिमात्रले कविको आत्माले तुष्टि पाएन र सर्वसाधारण भक्तजनका तर्फ पनि उहाँको विचार पुग्न गयो। मातृभाषा नेपालीमा सवैले बुझ्ने, भन्न गाउन सक्ने गरी सरल, विभिन्न उपयुक्त लयहरूमा यसको सम्पूर्ण रूपान्तरण पनि संग संगै गरिदिनुभयो –यहाँ। '

मर्यादा पुरुषोत्तम भगवान् श्रीरामको यो 'गाथा, मनन चिन्तन तर्फ संस्कृत काव्यले र भजन कीर्तन तर्फ लोकलयात्मक नेपाली रूपान्तरणले उभयत: अत्यन्त उपादेय वन्न गएको छ ,–सबैले यसवाट 'त्यो आदर्श" लिन सकौं।

म विद्वान् कविवर लोकनाथ लुइटेलको यस भक्ति काव्य साधनाको उत्तरोत्तर प्रगतिकामना गर्दछु। शुभम्।

श्री रामजानकी विवाह पञ्चमी

२८ मार्गशीर्ष २०६४

प्राध्यापक

टीकाप्रसाद शर्मा

सन्मार्ग सदन, धरान-१६

कौशिकी प्रदेश, (नेपाल)

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

निवेदनम्

कोऽयं राम: ! नृपदशरथनन्दनो वान्य: कश्चित् ! साकाररूपेण तु दाशरथिरेव लोचनगोचरमायाति । स तु भार्याविरहानलदग्धो बने वने भ्रमति । क्वचिल्लतालिङ्गनलोलुपोऽपि भवति । मेघनादप्रयुक्तनाग- पाशवद्धश्च कदाचिच्चिन्तनेन भगवती सती च विमोहमागता । भगवता महादेवेन नानाविधै: प्रामाणिकवचनै र्वोधिताऽपि न सन्देहहीनाजायत । सा परीक्षापरायणा वनमार्गे सीतारूपेणावस्थिता । तेनैव पथा सीतान्वेषणपरायणो रामस्तत्रागत्य सा सतीरूपेण तेन नमस्कृता सम्वोधिता चैकाकिनी कथमधिगता भवती , क्वाधुना भगवान् वृषवाहन: !, आश्चर्यचकिता सा सती मार्गे नानारूपाणि ददर्श । भगवता भूतभावेन पृष्टा सत्यपि सत्यं न कथयामास । अन्तर्यामी शिवस्तु सत्यं विज्ञातवान् ।

अनेन प्रसङ्गेन वोध्यते यो राम: कौसल्यातनय एव न, स तु परं व्रह्मैव । यस्मिन् योगिनो रमन्ते स राम: । श्रीरामचरितमवलम्व्य वहुभि: कविभिर्विरचितानि काव्यानि । अत्रापि सीतारामादर्शं दर्शयता कविवरेण श्रीलोकनाथमहोदयेन "प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् "इति पद्यचरणप्राधान्येन रामचन्द्रचरणस्मरणात्मकं स्तुतिकाव्यं विरचितमुपयुक्तमेव । तस्यैव नेपालीभाषायां गेयपद्यरूपेण रचनया संस्कृतभाषानभिज्ञेनापि जनेन रामचरितामृतं पातुं शक्यते । कलाविह रामनामकीर्तनस्यैव महत्वमस्तीति दर्शयति सन्तकविस्तुलसीदास: स्वविरचिते रामचतिमानसनामके महाकाव्ये "नहि कलि भगति न धरम विवेकू । रामनाम अवलम्वन एकू । एतावतैव न तुष्यति महाकवेर्मन: स कलिकालं हिरण्यकशिपुरूपेण, श्रीरामचरण-स्मरणकर्तारं प्रह्लादरूपेण, श्रीरामस्य नाम नृसिंहरूपेण दर्शयति । यथा भगवता नरसिंहेन हिरण्यकशिपोर्दुराचारकारणात् नखकृपाणधारया सर्वाधिकारसम्पन्नस्य हिरण्यकशिपोरुरोविदारणं विधाय वाल: प्रह्लादो ऽ नायासेन निस्कासितस्तथैव यं कमपि रामनामकीर्तनकारिणं जनं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

रामनामनरकेशरी समुत्तारयति भवसागरादिति मनोहरेण रूपकालङ्कारमुखेन- "रामनाम नरकेशरी कनककशिपु कलिकाल । जापक जन प्रह्लाद जिमि पालिहि दलि सुरसाल ।" महतां कविवराणामपि सर्वाङ्गपूर्णं काव्यं परमेश्वररमेश्वरनामरहितं मरुभूमिरिव विगतरसमेव जायते । परन्तु जगदीश्वरनामविलसितं काव्यं विकलाङ्गमपि चमत्करोति काव्यरसिकानां विचलितं चेतः ।

अत्र तु प्रतिपदं गीयते जानकीजीवनस्य सुमधुरं नाम । प्रार्थ्यते च मनोमन्दिरे ससीतस्य तस्य निवासः । वाल्यात् प्रभृति तस्य चरित्रचित्रितानि विचित्राणि चित्राणि च प्रस्तुतानि सन्ति । लोकनाथेन विरचितैर्लोकनाथस्य लोकोपकारकैः श्लोककुशुमैर्लोकप्रमोदं लभेतेति कामये ।

रामो रमारमणराजसमूहराजा, सीता च राजमहिषी सुरराजजाया ॥
देवारिरावणरिपुः सुरलोकनाथः, तन्नामगायनपरायणलोकनाथः ॥

वस्तीत्युपनामा कृष्णप्रसाद शर्मा
फलाँटे, धनकुटा ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

शुभकामना

पं.श्रीलोकनाथ लुइटेल नव्य-व्याकरण एवं साहित्यका अध्येता हुनुहुन्छ। जीवनका थुप्रै विद्यार्थी अवस्थादेखि नै पारगर्दै आउनु भएकाले उहाँका लागि कुनै कुरा दुरूह भएनन्। त्यसैले गुनगुनाउँदै जाँदा उहाँ कवि पनि वन्न पुग्नु भयो।

भक्ति भावना कविको मूल विषय हो। कस्तो नाउमा, कस्तो दाविलो अनि के कस्ता माझीले हामीलाई संसार पार तार्दछन् भनी उहाँ ज्यादै चिन्तित हुनु भएछ र नै आदि कवि बाल्मीकि, हिन्दी साहित्यका अग्रणी गोस्वामी तुलसीदास एवं नेपाली साहित्यका आदिकवि भानुभक्त आचार्यले रोज्नु भएको रामचरित्रलाई नै रोज्नुभयो। संस्कृतभाषा सवैकालागि बोधगम्य नहुने हुनाले कतै लोकलय त कतै गीति कविताका रूपमा मूलभावलाई आधार मानेर लेख्नुभएको पूर्वार्द्ध र उत्तरार्द्ध भागले रामचरित्रका आधारमा भक्तिरसका माध्यमबाट काव्यको आस्वादनका साथ जीवन वेडा पार लगाउन अवस्य सहयोग पुऱ्याउने छ।

'राम, यो तारक मन्त्र जपेर पाठक वृन्दले लाभ पुऱ्याउनुका साथै कवि प्रतिभा अझ झाङ्गिदै जाओस् यही शुभकामना व्यक्त गर्दछु।

प्रा. नारायणप्रसाद कट्टेल
धरान १६
दूरभाष : ०२५२२२३८

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भो कविवर !

भो भो काव्यकलाप्रवीण ! भवता काव्यं नवं यत् कृतं
छन्दोऽलङ्कृतिरीति-गौरवयुतं सारस्यपीयूषितम् ।
श्रावं श्रावमहो ! प्रमोदभरतो यान्त्येव ते गौरवं
काव्यास्वादमहोर्मिमज्जनपराः साहित्यमीनाः सदा ॥१॥

भो रामप्रियभक्त ! रामविषयां रामायणीं तां कथां
काव्यस्यैव विधाय सारविषयं निष्ठा परा दर्शिता ।
भक्तेः काव्यपरम्परा सुविपुला दीर्घा च या वर्तते
तां वोढुं खलु काव्यमेतदपि सत् लब्धप्रणं दृश्यते ॥२॥

रमेश घिमिरे
प्राचार्यः
श्री पिण्डेश्वर विद्यापीठम्

संस्मरणम्

श्रीरामस्मरण मेरा हृदयमा जागृति हुनु मेरी आमाको देन हो । मेरो पढाइ सायद आमाको प्रेरणाद्वारा रामायणवाट नै शुरु हुनुपर्छ । काठको पाटी(पीरा)मा रातोमाटो फिँजाएर बाँसको डीकले लेख्नुपर्थ्यो । पं .खिलनाथ अधिकारी गुरुज्यूले विद्यालय खोल्नुभयो । म पनि ५ वर्षको केटो पढ्न भनेर पाटी बोकेर दाजुहरू जगन्नाथ, हरिप्रसाद, काका काशीनाथ (कपिलमुनि) का साथ गएर क.ख. लेख्न थालें अरे । एकहार लेखिदिएर यस्तै लेख भन्दा मैले जस्ताको तस्तै लेखें अरे । पढ्न जानेको छैन . जे लेखिदियो त्यस्तै लेख्छ भन्ने हल्लाले एकजना पण्डितवाले "कालीगडी" लेखिदिए, त्यो पनि जस्ताको तस्तै लेखेँ अरे र मेरो "कालीगडी" नाम राखे छन् । म संझन सक्ने भए पछि पनि त्यस्तो अप्ठ्यारो शव्द पनि लेख्न सक्ने यो नाति हो भन्नुहुन्थ्यो ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

संझना आएको समय देखि नै मलाई याद छ, आमा भन्नुहुन्थ्यो-

तर्छू क्षार समुद्र आज सहजै भन्ने इरादा धरी
श्रीरामका चरणारविन्द मनले अत्यन्त चिन्तन गरी।
"भोकी धेर्दिनकी म खोजी हिडथें क्या खाँ आहारा भनी ,
पाँयाँ बल्ल यहाँ मिल्यौ र तिमि एक साह्रै भयाँ खुस् पनि।"

यी शव्दमा आमाको स्वर अहिले पनि मेरा हृदयमा गुञ्जीरहेको छ। स्कूलमा लेख्न दिएको पाठ लेखें भन्दा पत्याउनु हुन्नथ्यो। रामायणको एक लाइन लेखे पछि 'ए लेखे छ, भन्नुहुन्थ्यो। काम वितिरहेको छ वाखापाठा गाई कराइरहेका छन्, भनेपनि आमा हातमा किताव लिएर वसेको देखे पछि अह्राउनु हुन्नथ्यो। एक जना भानिज दाजु रविलाल रिजालज्यू अधिकारी गुरुज्यू संग पढ्नु हुन्थ्यो। खाने र वस्ने काम हाम्रै घरमा गर्नु भएको थियो। त्यसवेला आसामका दाजु तुलसी प्रसाद पनि हुनुहुन्थ्यो। वेलुका सधैं कीर्तन हुन्थ्यो। कीर्तनको बोल थियो-

जय जय दुर्गा जय मा तारा जय गणेश जय शिव आगारा ॥१॥
रघुपति राघव राजा राम पतित पावन सीताराम।
जय रघुनन्दन जय घनश्याम जानकीजीवन सीताराम ॥२॥
सीताराम सीताराम सीताराम जय सीताराम
राधेश्याम राधेश्याम राधेश्याम जय राधेश्याम ॥३॥
हरे राम हरे राम राम राम हरे हरे। हरे कृष्ण हरे कृष्ण कृष्ण कृष्ण हरे हरे ॥४॥
कृष्ण केशव कृष्ण केशव कृष्ण केशव पाहि माम्।
राम राघव राम राघव राम राघव रक्ष माम् ॥ ५॥

उहाँको उपस्थितिमा अन्दाजी एकवर्ष अविछिन्न चल्यो। त्यस वेला हाम्रो घर मन्दिर वरावर भएको थियो। यसै संझनाले मलाई केही लेख लेख्न झकझक्याई रहन्छ र यो लेख्न जमर्को गरेको हुँ।

जनार्दनका तीनभाइ छोरा काशीनाथ, नन्दीकेशर, भवानीशंकर, मध्ये कान्छा भवानीशंकर, यिनका तीनभाइ छोरा टीकादत्त, कुलानन्द र नरपति, थिए। टीकादत्तका चारभाइ छोरा श्रीकृष्ण, जयनारायण चन्द्रलाल र पं पद्मलाल मध्ये ज्येष्ठ श्रीकृष्णका चारभाइ छोरा विष्णुलाल, शिवलाल, भीमलाल, छविलाल

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मध्ये मेरा पिताजी भीमलाल तीनदिने पखाला (डाइरिया) रोगले २१ वर्षको उमेरमा सन्सार छोडेर दिव्यलोक जानुभयो। आमा १९ बर्षको उमेरमा विधवा हुनुभयो । तिथिको हिसावले म एक वर्षको थिएं। त्यसकारण मन वुझाउने दुःख सुख सवै सम्पत्ति आमाका लागि म मात्र एक थिएँ। हजुर आमा समय समयमा "आमा ? पानी ? पानी ?, भन्थ्यो वाँच्छ भन्ने आसले एकमुठी पानी पनि मुखमा हालिदिन भ्याइनँ" भन्दै अगाध् गरी रुनुहुन्थ्यो।

एकदिनको घटना हो -खन्युको वोटमा जोडेर परालको माच बनाएको थियो। पराल राखेको थिएन। दैवसंयोग घाँस काटेर ओर्लदा भिक्रा भाँचिएर छिरेर म जमिनमा पछारिएँछु र विहोस भएँछु। व्युँझदा धेरै मानिसको घेरा थियो । हजुर आमाले भनेको अरुसंग "रामको कसम खाएर साहिलीले आफ्नो सवै आयु छोरालाई दिई र केही समय पछि व्युँझियो । यो हजुर आमाको वोली मेरा मनको शिलामा नमेटिने गरी कुँदिएको छ। आमा स्वस्थानी, रामनवमी, एकादशी, तीज, कार्तिकमास आदि व्रतहरू लिनुहुन्थ्यो र साङ्गेमा यी सवै व्रतहरूको फल छोरालाई प्राप्तहोस भन्नुहुन्थ्यो।

आमालाई रोग लाग्यो। धामी, झाँक्री, वैद्य सवैले माया मारे। दसैंमा दशमीका दिनदेखि पूर्णिमाका दिनसम्म टीका लाउँदै 'रामलाई संझिएर पढ्नु, लेख्नु, अरुको राम्रो काम देखेर जानेर गर्नु, संकट परेका वेलामा पनि सीतारामलाई मनमा राखेर साहस लिएर काम गर्नु, भनी आशीर्वाद दिनुहुन्थ्यो।

लेकको हावा पानीले राम्रो हुन्छकी भनेर मावल जानुभएको थियो। उहीँ विराम वढ्यो। मामाका छोरा दाजुहरू तिम्सिना भैरवप्रसाद, उमानाथ, र भानिज दाजुहरू खनाल उमानाथ, ऋतुप्रसाद, श्रीकृष्णज्यूहरूले वोकेर ल्याइदिनुभयो। अन्त्य समयमा पनि तेरा आमा वावु सीताराम हुन् भन्दा भन्दै हात समातेर मुख हेर्दै हुनुहुन्थ्यो विहोस हुनुभयो। ३ घण्टा विहोस पछि माघशुक्ल दशमीका दिन विहान १० वजे आँखा पर्लक्क पल्टिए पछि आमा यस संसारमा रहनु भएन। हजुरवा त्यति होस पाउनुहुन्नथियो। हजुर आमा मलाई साहिलो भन्नुहुन्थ्यो। साथ वसेका छोरा वुहारी अगाडि लाग्दा उहाँका मनमा कति दर्द भयो होला!। मलाई काखमा राखेर हजुर आमा साह्रै रुनुभयो। कान्छा हजुरवा(पं.पद्मलालज्यू)ले

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

साहिलो छोरो र साहिली वुहारी छँदैछन् भनेर संझाउनु भयो । साहिली दिदी लक्ष्मीमाया (लच्छीमा) मेरो साहिलो भाइ भनेर सधैं सम्वोधन गर्नु हुन्थ्यो ।

आमा पछि ५ महिनामा हजुरवा र त्यसको चार महिना पछि हजुरआमा पनि मेरै काखमा स्वर्गीय हुनुभयो । विहेगरेकी वाँस्तोलाकी छोरी कमला पनि संसारबाट विदा भइन् । म एक्लिएर वौलाहा जस्तो भएं र तीनजुरेमा मावलीको गोठमा २ महिना वसें । दसैंमा गाई भैंसी संगै गाउँ झरेपछि घर आएं । आमा, हजुरवा, हजुरआमा, र कमला संझेर शून्य घरमा रोई वसें । विहान पख निधाएंछु र सपनामा-'नीलवर्णका आकाशमा लीनाकृति राम, धनुष्काण वोकेका गौरवर्णका लक्ष्मण र सीताको नारीरूप स्वरूप ' देखें । लक्ष्मणले हातले संकेत गर्नुभयो । केही वोलौं भनी कोशिस गर्दा हिड्नुभयो पछ्याउन लाग्दा हराउनु भयो । म 'राम ! लक्ष्मण !' भन्दै व्युँझिएं । आमाले रामलाई संझनु भन्नुभएको थियो । राम लक्ष्मणले सपनामा छोडेर हिँडेको देखे पछि मलाई त्यस घरमा छिर्न, वस्न मन लागेन । धरान आएर पिण्डेश्वरमा वसें ।

यो कुरा शिक्षागुरुमाता शरच्चन्द्र र सनत्कुमारकी हजुरआमालाई सुनाएं । उहाँले "विष्णुदीक्षा लिएर आऊ, तिम्रा दोष सवै नाश हुन्छन् साथै सीताराम पनि खुशी हुन्छन् भन्नुभयो" र मैले त्यसै गरें । यिनै देखिएका सीताराम मेरा हृदयमा वसून् भन्ने भाव लिँदा संस्कृत शव्दमा "इमौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् " यो एक पाउ शव्दावली अकस्मात् स्फुरण भयो । प्रिय शिक्षक साथी श्रीदीपक पराजुलीले इमौका ठाउँमा प्रियौ भनेर समस्यापूर्तिको रूपमा लेख्नुभयो भने राम्रो हुन्छ, भन्नुहुदा त्यसै गरी लेख्न थालें ।

मैले कहिले कहीँ वाल्मीकीय रमायणको प्रथम अध्याय (संक्षिप्त रामायण) पाठ गर्ने गरेको थियो । त्यसैलाई आधार मानेर विहान २ वजे देखि उज्यालो होउञ्जेल ओछ्यानमै मनन ध्यान गर्दा वाल्मीकि र नारदको संवादवाट शुरु गरें । सनकादिवाट जयविजयलाई श्राप, लक्ष्मीनारायण भगवानको उद्धार गर्ने प्रतिज्ञा, दशरथ राजाको पुत्रेष्ठी यज्ञ , यज्ञमा खीर वनी प्रकट , दशरथका छोरा वनी चतुर्व्यूहको रूपमा वैभवसंपन्न रामावतार , वाललीला ,शस्त्रअस्त्र शिक्षा, धनुष्भङ्ग गरी सीताग्रहण ,वनवासको प्रसङ्ग ,पितृभक्ति , भ्रातृप्रेम र सीताद्वारा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नारी मर्यादा पालनको शिक्षा दिदै साधुसन्तको सेवा एवं वात्सल्यता, उदारताप्रकट गर्दै दुराचारको अन्त्य गर्ने प्रतिज्ञा गरी आक्रमणकारी दुष्ट विराधलाई समाप्त गरेर पञ्चवटीको वास पूर्वार्धमा वर्णन गर्न प्रयास गरें।

उत्तरार्धमा दुराचारिणी शूर्पणखाद्वारा रावणलाई मार्ने व्यवस्था ,रावणद्वारा सीता हरण, सीताको खोजीगर्ने प्रसङ्गमा जटायु उद्धार,शवरीमा कृपा, सुग्रीवसंग मित्रता, वाली उद्धार, हनुमान्‌द्वारा सीताको खोजीकार्य संपन्न, शिवको आराधना गरी समुद्रमा सेतु निर्माण, रावणादि राक्षस संहार, अग्निपरीक्षा गरी सीता स्वीकार गरेर एघारहज्जारवर्ष राज्यसंचालन गरी मर्यादा स्थापना गरेको वर्णन गरेर राम स्मरण कार्य सम्पन्न गर्न प्रयास गरेकोछु। तेत्तीस कोटी रामायणमा असंख्य वर्णन छ ता पनि यसमा घटीवढी जे जस्तो भयो, नित्यजप, मनन, ध्यानको रूपमा गरेको यस रचनासिद्धिले माता, पिता, हजूरवा, हजूरआमाको आत्मा अहिले जहाँ छ जस्तो रूपमा छ, त्यस आत्मालाई सीतारामको कृपा होस, सुखशान्ति मिलोस्। श्रीरामको कृपा, मातापिताको आशीर्वादद्वारा स्वान्तसुखका साथै छोरा, छोरी, वुहारी, नाति, नातिना र जपपाठक सवैका हृदयमा रामको निवास होस्, नेपाली गायनको माध्यमद्वारा पृथिवी, अप, तेज, वायु, र आकाशको पुञ्जीभूत देहको मन र वुद्धि सँग संवन्ध एवं संस्कृतको पाठ आवृतिद्वारा जीवात्मा र परमात्माको मिलन होस्, भन्ने वारम्वार धारणा जागृति भई यो "श्रीरामः शरणं मम" रचना -जो अहिले यहाँहरुका हातमा छ, तयार हुनगएको हो।

यसलाई ठीक छ भनी हौसला दिने दीक्षा गुरु १०८ स्वामी श्रीरङ्गाचार्य ज्यू, झर्को नमानी सुनेर सहमती लेखेर प्रदान गरिदिने पूज्यपाद स्वामी चिन्न श्रीमन्नारायण चिन्नजीयर स्वामीज्यू, यसलाई पढेर सुधारका साथ दुई शब्दसुमनद्वारा शुभाशीर्वाद प्रदान गर्नुहुने समादरणीय शिक्षागुरुहरू प्रा.श्रीटीकाप्रसाद वस्तीज्यू, श्रीकृष्णप्रसाद वस्ती ज्यू, प्रा. नारायणप्रसाद कटेलज्यू , यसलाई सुनेर फोटा समेत राखी प्रकाशन गर्न सल्लाह दिने आदरणीय श्रीराघवेन्द्र स्वामी ज्यू-वेङ्कटेश मन्दिर काठमाण्डू), संस्कृतमा कहीँ अशुद्ध छ कि ? भनी गहिरिएर हेरिदिने प्रिय श्रीशरच्चन्द्र वस्तीज्यू, श्रीदीपक पराजुलीज्यू र श्रद्धाले सुनिदिने श्रीचन्द्रप्रसाद कट्टेलज्यू ,श्रीसनत्कुमार वस्तीज्यूहरू हुनुहुन्छ। उहाँहरू सवैलाई हौसला वढाइदिनु भएकोमा हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु।

रचयिता

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्रीरामार्चना

(शालिग्राम शिला, प्रतिष्ठित मूर्ति अथवा फोटामा प्राण प्रतिष्ठा गर्नु पर्दैन्, अन्यप्रतिमामा प्राण प्रतिष्ठा गर्नु पर्दछ) पुरुषसूक्तले अथवा सपरिवाराय श्री रामचन्द्राय नमः) यसमन्त्रले षोडशोपचार द्वारा पूजा गर्नु । निम्न लिखित नाममन्त्रले तिल तुलसीद्वारा अर्चना गर्नु ।

१ ॐ श्रीरामाय नमः, २ ॐ रामभद्राय नमः, ३ ॐ रामचन्द्राय नमः, ४ ॐ रघुनाथाय नमः, ५ ॐ सीतायाःपतये नमः, ६ ॐ राजीवलोचनाय नमः, ७ ॐ दशरथनन्दनाय नमः, ८ ॐ कौशल्यानन्दवर्धनाय नमः, ९ ॐ राजेन्द्राय नमः, १० ॐ रघुपुङ्गवाय नमः, ११ ॐ जानकीवल्लभाय नमः, १२ ॐ जनार्दनाय नमः, १३ ॐ विश्वामित्रप्रियाय नमः, १४ ॐ नारायणाय नमः ,१५ ॐ शरणत्राणतत्पराय नमः, १६ ॐ सत्यवाचे नमः,१७ ॐ सत्यविक्रमाय नमः, १८ ॐ सत्यव्रताय नमः, १९ ॐ व्रतधराय नमः,२० ॐ राघवाय नमः २१ ॐ पितृभक्ताय नमः,२२ ॐ वेदान्तसाराय नमः, २३ ॐ त्रिविक्रमाय नमः,२४ ॐ नारसिंहाय नमः, ॐ पुराणपुरुषोत्तमाय नमः, ॐ सीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेताय श्रीरामचन्द्राय नमः

१ ॐ सीतायै नमः, २ ॐ जानक्यै नमः, ३ जनकात्मजायै नमः, ४ॐ मिथिलानन्दायै नमः, ५ ॐ रावणान्तकर्यै नमः, ६ ॐ रामवक्षस्थलालयायै नमः, ७ ॐ वेदगर्भायै नमः, ८ ॐ तपस्विन्यै नमः, ९ॐ संसारतारिण्यै नमः, १० ॐताप्िन्यै नमः, ११ ॐ वेदमात्रे नमः, १२ ॐ रामपतिव्रतायै नमः, १३ ॐ मूलप्रकृतिसंभवायै नमः, १४ ॐ वागीश्वर्यै नमः, १५ ॐ आत्मविद्यायै नमः, १६ ॐ नारायण्यै नमः, १७ ॐ वसुन्धरासमुद्भवायै नमः , १८ ॐ चन्द्रवदनायै नमः, १९ ॐ शोकनाशिन्यै नमः, २० ॐ कमलायै नमः, २१ ॐ वैष्णव्यै नमः, २२ ॐपरमेश्वर्यै नमः, २३ ॐ रमायै नमः, २४ ॐ श्रीदेव्यै नमः, ॐ भूदेव्यै नमः, ॐ नीलादेव्यै नमः, ॐ गोदादेव्यै नमः, ॐ रङ्गनायिकायै नमः, ॐ महालक्ष्म्यै नमः ,

धूप, दीप, नैवेद्य, आरती, पुष्पाञ्जली, संस्कृतपाठ र नेपाली भजन कीर्तन गर्नाले रामको समाराधना कर्म पूर्ण हुन्छ ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

विषय-सूची

वन्दना	१
तथ्यचिन्तनम्	२
पूर्वार्ध	३
भजौं सीताराम जपौं सीताराम	३
सुन्दर छवि सीता र राम मनमा	११
यो मेरो मन रमाइ रहोस्	१७
रामको नाम जप्नु होस्	१९
उत्तरार्ध	२२
दुराचारको सिन्धुमा पार तार्ने	२२
सीताराम सीताराम भजौं नाम गाई	२६
राम नाम साँचो छ राम कृपा खाँचो छ	३२
सुन्दर नाम श्रीसीताराम मनमा वसाउँ	३५
जय सीताराम जय सीताराम	३९
रघुनन्दन राघव राम हरे	४१
रमाउन पाउँ सधैं सम्झी सीताराम	४३

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वन्दना

वन्दे सिद्धिविनायकं गणपतिं वन्दे जगच्चक्षुषं
वन्दे शैलसुतामुमां भगवतीं वन्दे शिवं शङ्करम् ॥
वन्दे विष्णुमनन्ततल्पशयनं वन्दे सदा मातरं
वन्दे जीवनदं स्वकीयजनकं वन्दे गुरुं मोक्षदम् ॥
॥१॥

श्रीकौशिकान्वयजनार्दनवंशजात-
श्रीकृष्णसूनुरभवद् गुणवान् हि भीमः ॥
मौद्गल्यभूषण-षडाननजा च भीमा
तौ जन्मदौ स्वपितरौ सततं स्मरामि ॥
॥२॥

श्रीमद्रामानुजगुरुमते ह्याश्रितात् वालकाख्यात्
दीक्षामन्त्रं सविधि धृतवान् रङ्गलक्ष्मीनिशान्ते ॥
लक्ष्मीनारायणचरणयोराश्रितो नित्यमेष
सर्वान् ज्ञानप्रदगुरुवरान् वन्दते लोकनाथः ॥
॥३॥

प्रयाणे प्राणानां ननु भवति वा नैव मननं
स्मराम्यद्यैवाहं रघुकुलजदीपं जनकजाम् ।
तयो रूपासक्ते मम मनसि वासार्थमधुना
भजे सीतारामौ सततमनुरागान्वितमनाः
॥४॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तथ्यचिन्तनम्

सीता सत्त्यवती माता रामः पत्नीब्रती पिता ।
वसतां हृदये दिव्यौ सीतारामौ सदा मम ॥ १ ॥

आद्या सा प्रकृतिः सीता रामो मूलपरात्परः ।
वसतां हृदये दिव्यौ सीतारामौ सदा मम ॥ २ ॥

सीता लक्ष्मी जगद्वन्द्या रामो ब्रह्मादिभिर्नुतः ।
वसतां हृदये दिव्यौ सीतारामौ सदा मम ॥ ३ ॥

नारी सन्तारिणी सीता रामो जीवाय मोक्षदः ।
वसतां हृदये दिव्यौ सीतारामौ सदा मम ॥ ४ ॥

नेपालनन्दिनी सीता रामो ब्रह्माण्डनन्दनः ।
वसतां हृदये दिव्यौ सीतारामौ सदा मम ॥ ५ ॥

पापापहारिणी सीता रामः संसारतारकः ।
वसतां हृदये दिव्यौ सीतारामौ सदा मम ॥ ६ ॥

रामप्राणमयी सीता रामः सज्जनजीवनः ।
वसतां हृदये दिव्यौ सीतारामौ सदा मम ॥ ७ ॥

नारीशक्तीश्वरी सीता रामोऽयोध्याजनेश्वरः ।
वसतां हृदये दिव्यौ सीतारामौ सदा मम ॥ ८ ॥

इदं गायति यो नित्यं श्रद्धाभक्तिसमन्वितः ।
सीतारामकृपां लब्ध्वा तरति स भवार्णवम् ॥ ९ ॥

शमस्तु

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्रीरामः शरणं मम

तपस्वी वाल्मीकिः स्वमनसि तयोः सौम्यचरणौ
निधायैवं काव्यं करुणरसपूर्णं रचितवान् ।
सदाचारां शिक्षां सहृदयजनेषु व्यतरताम्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥१॥
प्रतीच्यां द्वारस्थौ जयविजयसंज्ञौ चलमती
'अहं, भावापन्नौ पृथुकसनकादीन् रुरुधतुः ॥
उभौ रुष्टैः शप्तौ सततमुभयोरुद्धृतकरौ
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥२॥
रमेशौ वैकुण्ठादवतरितरूपौ क्षितितले
सुरेन्द्रब्रह्मेशैः सततमनुरोधेन विधृतौ ॥
नराणां शं कर्तुं रसमयशरीरौ सुमधुरौ
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥३॥

भजौ सीताराम, जपौ सीताराम
हाम्रा मनको आसनमा वसून् सीताराम । स्था०
तप गर्ने वाल्मीकिले भुकाएर माथ
करुणाले पूर्ण काव्य रचें भक्ति साथ ।
सज्जनमा सदाचार शिक्षा फैलाउँदै
सीताराम संभिएर गाए रमाउँदै ॥१॥ भजौं०
द्वारपाले वस्थे दुई वैकुण्ठको द्वारमा
सनकादि मुनिलाई देखे वाल भेषमा ।
दैत्य भएस भनी शाप दिए रोक्नेलाई
भगवान पाल्नुभयो उद्धार गर्नलाई ॥२॥ भजौ०
व्रह्माजीको अनुरोध सुनी रमानाथ
पृथिवीमा ओर्लनुभो प्रिया रमासाथ ।
सौम्य शान्त दिव्यरूप अति सुहाउने
सीताराम बन्नुभयो मनै रमाउने ॥३॥ भजौ०

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अयोध्याधीशोऽसौ रघुकुलजदीपो दशरथः
स पुत्रार्थं यज्ञं गुरुजनसहायेन कृतवान् ।
रमा जाता भूमेः स हरिरभवत् पायसमतः
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥४॥
अयोध्यायां रामो दशरथसुतत्वेन भगवान् ।
रमा सा सीताऽभूत् जनकतनयाऽऽद्या भगवती ॥
सदा लीलावन्तौ जगति विहरन्तौ सुखकरौ ।
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥५॥
रमा सा क्रीडन्ती जनकनगरीं भूषितवती ।
स वै रामोऽयोध्यामपि रचितवान् मोक्षफलदाम् ॥
सदा ध्येयौ चिन्त्यौ मननकुशलैः कोविदजनैः ।
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥६॥

अयोध्यामा दशरथ ठूला राजा भए
पुत्र प्राप्ति इच्छा राखी यज्ञ गर्न गए ।
देव इच्छा पूरा गर्न धरतीमा आए
खीरवनी अग्निवाट विष्णु प्रकट भए ॥४॥ भजौ०
मिथिलामा जनकलाई मुग्ध गराउँदै
ठूली भइन् सीता वाला जन भुलाउँदै ॥
अयोध्यामा राम यता वाल लीला गर्दै
ठूला भए दिव्य शिक्षा लिदै सिकाउँदै ॥५॥ भजौ०
सीताजीले जनकपुर वन्यो सुहाउँने
रामद्वारा अयोध्या भो मोक्ष दिलाउँने ।
सीताराम चिन्तनले मनै रमाउने
रचनाले कविलाई मान दिलाउँने ॥६॥ भजौ०

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ऋषीणां लोकानामनवरतरक्षार्थकुशलौ
समाधौ पश्यन् सन् दशरथसुतौ कौशिकमुनिः ॥
ययाचे रक्षार्थं जनहितकरौ राजतनयौ
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥७॥
अविद्याया रूपां विबुधजनपीडां कृतवतीं
सुवाहुं मारीचं सहजमहतां कौणपमपि ॥
इमौ बालौ वीराविति वचनमूचुर्मुनिजनाः
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥८॥
धनुर्विद्यां प्राप्तौ मुनिजनसकासात् सनियमा-
वहल्या मुक्ता ऽभूत् चरणरजसा स्थूलदृषतः ॥
धनुष्भङ्गात् युग्मौ कृतपरिणयौ चन्द्रवदनौ
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥९॥

समाधिमा वसेकाथे विश्वामित्र मुनि
जनताको रक्षा गर्न समर्थ छन् भनी ।
नम्र वनी राजा संग छोरा माग्नु भयो
राम लक्ष्मण ऋषिसंग वन जानुभयो ॥ ७॥भजौ०
ताडका थी दुष्टनारी अज्ञानकी मूर्ति
सुवाहु र मारीच थे देखाउने फूर्ति ।
ताडका र सुवाहुलाई त्यही मारी दिये
वालवीर दुईभाइले मारीच धपाइ दिए ॥ ८ ॥ भजौ० ॥
दिव्य ज्ञान धनुर्विद्या मुनिवाट लिए
शिलारूप गौतमीलाई मुक्तिगराइ दिए ।
धनुर्भङ्ग.हुनगयो जनकपुर आई
सीताजीको स्वीकारभो वरमाला लाई ॥९ ॥ भजौ० ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

रमानाथो रामो जलधितनया लोकजननी
सदाचारैर्धार्थं दुरितमभिहन्तुं हि जनितौ ॥
सदा सौम्यौ शान्तौ निगम उदितौ पूर्णविभवौ
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥१०॥
अयोध्यायाः शिष्ट्यै जनसुखदसिंहासनंमिदं
प्रजानां क्षेमार्थं बुधजनमुदर्थं दशरथः ॥
प्रदातुं सैच्छत् तौ सचिवगुरुभिः प्रेरितमतिः
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥११॥
प्रजेच्छासिध्यर्थं जनसुखकरं ज्येष्ठतनयं
विधास्यन् राज्येशं दशरथनृपो यच्छ्रुतवती ॥
वनं यातामुक्ता कपटहृदया केकयसुता
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥१२॥

रमापति श्रीराम हुन् साक्षात् लक्ष्मी सीता
सदाचार रक्षागर्ने कष्टहर्ने माता ।
वेदगीत भव्यमूर्ति परमात्मालाई
अर्पित छ भजनपुष्प सीतारामलाई ॥१० ॥ भजौं ०॥
जनतालाई सुखदिन शासन चलाउन
दशरथले इच्छागरे राजा वनाउन ।
सचिवको सल्लाह ली तयारगर्नलाई
अभिषेक गर्ने भए सीतारामलाई ॥११॥ भजौं ० ॥
जनतालाई सुखदिन राम राजा वन्ने
हल्ला चल्यो जताततै "जयराम" भन्ने ।
कैकेयीले आफ्नो छोरो राजा वनाउन
तयार भइन् रामलाई वन पठाउन ॥१२ ॥ भजौ० ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

इहैव त्वं सीते ! वस गुरुजनान् सेबय सदा
वदन्तं श्रीरामं न्वहमपि सहैवैमि विपिनम् ॥
गृहीत्वा सौमित्रं दयितमनुजं तावगमताम्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥१३॥
समागच्छन् सर्वे मुदितमनसः प्राप्ततिलकौ
गजस्थौ यौ द्रष्टुं गुरुभिरभिषिक्तौ स्मितमुखौ ॥
अपश्यन् संयोगात् नियतिवशगौ तौ वनगतौ
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥१४॥
प्रजाभिः सर्वाभिर्नयनजलवर्षद्भिरनुगौ
वयं गच्छामस्तद्वनमिति वदद्भिः सहगतौ ॥
तदा शान्तौ धीरौ पितृवचनसंरक्षणपरौ
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥१५॥

सीतालाई आज्ञा भयो घरै वस्नलाई
राम तयार भइगए गेरु वस्त्र लाई ।
वन जान सीताआइन् आए लक्ष्मण भाइ
श्रीरामको वेला भयो वन जानलाई ॥१३॥भजौं०॥
हाती माथि वसेका ती सीतारामलाई
राजतिलक लगाएको स्वागत गर्नलाई ।
नरनारी भेला भए बाटा घाटा छेके
दैव वस जोगी वनी वन गाको देखे ॥१४॥भजौ०॥
प्रजाहरु आँखाबाट आँसु चुहाउदै
हामी पनि साथ जान्छौं भनी पछ्याउदै ।
शान्त थिये पितृवचन पूरा गर्नलाई
संझाँउँदै बाटो लागे वन जानलाई ॥१५॥भजौ०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

निवर्तध्वं सर्वे प्रियजनसखायः स्वनिलयं
समायास्यामो वै, अवधिपरिपूर्णे सति वनात् ॥
बदन्तावेतस्मात् पितृवचनमेवं न भवतां
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥१६॥
सदाचारी ज्ञानी गुरुरपि वशिष्ठो विचलितः
वनं यातौ दृष्ट्वा नयनमिलिता पूज्यचरणाः ॥
जनाः सर्वेऽभूवन् विवृतवदना वाग्विरहिताः
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥१७॥
"प्रियौ सीतारामौ वनमगमतां"चेति विदितात्
पितुर्वाणी चेष्टा सममभिहता राम ! वदतः ॥
अभूद् हाहाकारः कटुकवचनो राजभवने
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥१८॥

प्यारा मेरा प्रजा साथी फर्क आफ्ना घर
चौध वर्ष पुगेपछि फिर्छौं सरासर ।
पिताजीको आज्ञालाई पूरागर्नु पर्छ
सदाचार कर्तव्यमा स्थिर हुनु पर्छ ॥१६॥भजौं०॥
सीताराम वन जाँदा विह्वलता छायो
गुरु माता जनताको सातो पुत्लो गयो ।
आँखा छोपी आँसु झार्दै सुक्क सुक्क गर्दै
वनजाने भए प्रजा अघिअघि सर्दै ॥१७॥भजौं०॥
भाइसाथ सीताराम वनतिर लागे
यता पिता नृपतिमा चिन्तानल जागे ।
रोदनको कोलाहल महलमा छायो
राम ! भन्दै जन भेला पछि पछि लाग्यो ॥१८॥भजौं०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वनं गच्छन्तौ द्वाववरजसहायौ स्मितमुखौ
रथस्थौ धानुष्कौ सकलनरनारीभिरनुगौ ॥
अयं राजा रामो जनकतनया सेति विदितौ
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥१९॥
नदीतीरे रात्रौ शयितनरनारीषु च तदा
परित्यज्येतौ द्वौ, अहह !! जनकल्याणनिरतौ ॥
नरैः सर्वैरेतौ नयनजलवर्षद्भिरदृशौ
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥२०॥
इमौ युग्मौ दिव्यावभिनवतमौ पीतवसनौ
कुतश्चायातौ किं पुनरभिलषन्तौ जनपदम् ।
गुहोऽपश्यत् तौ द्वौ विदितचरितौ सेवकमुखात्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥२१॥

सीता राम लक्ष्मणको रथ वढ्यो अघि
जन रुँदै पछिलागे भेल तुल्य वगी ।
गाउँ गाउँमा सीताराम जनताले देखे
राम सीता राजा रानी हृदयमा लेखे ॥१९॥भजौं०॥
हितकारी सीताराम नदी किनारमा
निधाएका जन छोडी छिपे हतारमा ।
ब्युँझे पछि सीताराम नदेखेर रोए
वर्र वर्र आँसु झारी अनुहार धोए ॥२०॥भजौं०॥
पीताम्वर धारण गर्ने दिव्यपुरुष देखे
कति राम्रा मूर्ति भनी मनभित्र लेखे ।
सेवकका मुखवाट रामज्ञान पाए
श्रद्धा जाग्यो गुहजीले शिर निहुराए ॥२१॥भजौं०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

यथाऽहल्या मा भूद् दृषदिव च मे नौः सुनयना
प्रभो ! प्रक्षाल्यैवं चरणकमलौ वां सुमनसौ ॥
नदीपारं कुर्वे गुहपतिरवोचत् रघुपतिम् ।
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥२२॥
भरद्वाजावासे विहितमुनिवेषौ धृतजटौ
निवासार्थं पर्णे रचितकुटिरौ शान्तसरलौ ॥
तपस्विभ्यो वाक्यैरभयवरदौ राक्षसकुलात्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥२३॥
अहो ! दुर्भाग्यं यद्विरचितमिदं कर्मजनितं
शरीरं त्यक्त्वा मे तदनुसरणं चास्त्विति वदन् ॥
गते रामेऽरण्ये दशरथनृपो स्वर्गमगमत्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥२४॥

गोडा धोए पछि मात्र नाऊ चड्नु पर्छ
नत्र भने अहल्या झैं नाउ नारी वन्छ ।
सीताराम ! हजूरलाई म यो नदी तार्छु
हजुरको दया भए भव सिन्धु तर्छु ॥२२॥ भजौं०॥
भरद्वाज आश्रममा वनी जटा धारी
वास वसे पर्णकुटी झिलिमिली पारी ।
निशाचरवाट हुने भय हटाउदै
वचनको अमृतले शान्ति गराउदै ॥२३॥ भजौं०॥
प्रियपुत्र चौध वर्ष वनवास जानु
दुर्भाग्य हो ठूलो मेरो पर्‍यो धोका खानु ।
साथ जाने इच्छा गरे विहोस भै लडे
राम ! वोल्दै दशरथ विमानमा चढे ॥२४॥ भजौं०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

गते शोकाक्रान्ते पितरि दिवि कोलाहलमिमं
समाजग्मुः श्रुत्वा निखिलनरनार्यः परिवृताः ॥
तदा सीतारामौ मुहुरपि वदन्त्यश्च रुरुदुः
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥२५॥
तदैच्छन् यं सिक्तुं सचिवगुरवो राजनि पदे
ह्यनिच्छां कुर्वन् वै वचनमवदत् तान् स भरतः ॥
इदं रामस्यास्मिन् निवसति स रामो न भरतः
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥२६॥
समानेष्ये रामं वनमभिगमिष्यामि गुरवः !
तदर्थं मे यूयं ददतु सहयोगं सुखकरम् ॥
अयोध्यां नावर्ते स्वयमपि तयोरेव शरणं
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥२७॥

दशरथका वियोगको सुनी समाचार
मित्र वन्धु गुरु आए रानी परिवार ।
घेरा दिई रुनलागे रोयो दरवार
सीताराम सीताराम भन्दै वारम्वार ॥२५॥भजौं०॥
इच्छा गरे गुरुजीले राजा वनाउन
किन मान्थे भरतले श्रीपेच लगाउन ।
श्रीरामको अधिकार भरतको होइन
राम विना भरतलाई रति छैन चैन
राम विना भक्तलाई रति हुन्न चैन ॥२६॥भजौं०॥

धूनपरिवर्तन

सुन्दर छवि सीता र राम मनमा झल्कियोस् ।
पवित्र नाम गाएर मेरो जीवन टल्कियोस् ॥
जीवन टल्कियोस मेरो राम जीवन टल्कियोस ॥ स्थायी ॥
हे गुरुवर्ग हे मातृवर्ग सहयोग पाऊँन
वनमा गई सीता र राम फर्काई ल्याऊँन ।
देशको शासन रामाज्ञा विना चलाउन सक्तिन
सीता र राम नफिरे सम्म अयोध्या फर्किन्न ॥२७॥सुन्दर०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मुखे सीतारामौ प्रतिपदसमुच्चारणपरः
"सुतं धिक् कैकय्याः" कटुकवचनान्येव च वदन् ॥
रुदन् स्मारं स्मारं स्वजनजननीभिः सहगतः
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥२८॥
धनुष्मान् रामोऽग्रे धृतशरकरो लक्ष्मण इतः
तयोर्मध्ये सीता प्रकृतिरिव देवीशनरयोः ॥
विवृद्भ्यां पादाभ्यां वनमभिगतौ सौम्यवपुसौ
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥२९॥
महापुण्येऽरण्ये फल-कुसुम-चित्रेण लसिते
निवासं कुर्वन्तौ ऋषिमुनिजनैः संपरिवृतौ ॥
सदाचारां शिक्षां ग्रहणनिरतौ नम्रवदनौ
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥३०॥

हे राम ! लक्ष्मण ! हे सीता माता ! भनेर पुकार्दै
कैकेयीपुत्र भएँ म व्यर्थ भनेर धिक्कार्दै ।
गुरु र स्वजन साथमा लिई संझेर वारम्वार
वनतिरलागे हा राम ! राम !! वोलेर लगातार ॥२८॥सुन्दर०॥
धनुष धारी पैदल हिड्ने श्रीराम अगाडि
माझमा सीता प्रकृति जस्तै लक्ष्मण पछाडि ।
पिता र माता साथमा पुत्र भए झैं पाउँछु
हृदयदेखि खोलेर दिल सीताराम गाउँछु ॥ २९॥ सुन्दर०॥
फुलेर फूल त्यो चित्रकूट झलल वनेको
तपस्वी ऋषि मुनिले सदा पावन गनेको ।
सीता र राम लक्ष्मण छवि मनमा झल्कियोस्
रामको जस्तै चरित्र ज्योति दिलमा टल्कियोस् ॥३०॥ सुन्दर०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मुनेरत्रेः पादौ दशरथसुतौ तौ नुनुवतुः
नुनावैवं सीता त्वरितमनसूयासुचरणौ ॥
शुभानाशीर्वादान् ग्रहणकुशलौ दिव्यवपुसौ
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥३१॥
प्रियं रामं लब्ध्वा किमिदमधुनाऽरण्यगमन
मवोचद् वाग्वद्धश्चरणपतितः सन् सविनयः ॥
अयोध्या शून्याऽभूत् त्वयि वनगते प्राणरहिता
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥३२॥
अयोध्यायाः पीठे तव हि वसनं शोभत अलं
सदाऽस्माभिः सेव्यः कपटरहितैः कर्मवचनैः ॥
त्वमेवास्मिन् स्थित्वा सकलजनता रञ्जय विभो !
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥३३॥

नुहाई शिर लक्ष्मण राम ऋषिका पाउमा
वन्दना गर्थे सीताजी पनि माताका पाउमा ।
हर्षले खुशी भएका ऋषिदम्पती वचनले
विजयी वन्ने आशिष दिन्छन् अत्यन्त स्नेहले ॥३१॥सुन्दर० ॥
रामलाई भेटी पाउमा परी भरत भन्दछन्
अयोध्या भयो अत्यन्त शून्य अनुरोध गर्दछन् ।
दुःखका साथ हे राम वन नजाऊ भन्दछन्
विनम्र वनी अयोध्या फिर्न विनति गर्दछन् ॥३२॥सुन्दर०॥
कोशलराज पदमा वस्नु तिमीलाई सुहाउछ
सेवक वनी सहयोग गर्नु हामीलाई सुहाउँछ ।
तिमी नै राजा वनेर राम जनता रिझाऊ
जनतालाई वनाई खुशी अयोध्या सजाऊ ॥३३॥सुन्दर०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अवोचत् श्रीरामो भरतमभिवादेन मुदितो
नरैः कर्तव्यं यत् पितृवचनमेवं बुधजनैः ॥
इमां पित्रोराज्ञां त्वमपि कुरुतां पूर्णमनिशं
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥३४॥
उवाचेदं सम्यंक् प्रियभरत आनम्रवदनः
प्रभो ! तस्मिन् राज्ये तव समधिकारो न च मम ॥
समानीयैव त्वां गृहमभिगमिष्यामि न विना
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥३५॥
प्रतिज्ञां कुर्वे वै इति वचनमुक्त्वा कुशकटे
उसित्वा रामाग्रे वदनमवलोक्याश्रुनयनः ॥
समाधौ सोऽतिष्ठत्, कुलगुरुमवोचत् रघुपतिः
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥३६॥

श्रीराम भन्छन् भरत भाइ अधीर न वन
कर्तव्य सम्झी पिताको आज्ञा गरौंन पालन ।
पिताको आज्ञा आशिष हो यो स्वीकार गरौंन
बुझेर पितृ महिमा हामी विस्वास गरौंन ॥३४॥सुन्दर०॥
भरत भन्छन् झुकाई शिर शरण पर्दछु
दाजुको हक हुदैन लिनु म विन्ति गर्दछु ।
न लिई साथ ए दाजु आज म फिर्दै फिर्दिन
अयोध्या फर्क भन्ने यो आज्ञा म मान्दै मान्दिन ॥३५ ॥सुन्दर०॥
आँसुका धारा खसाई भाइ आसनमा वसेर
प्राण नै त्याग्ने निश्चय गरे समाधि कसेर ।
फर्कन भाइ न गर त्यसो अभर नपार
हे कुलगुरु ! संझाई हाम्रो गरन उद्धार ॥३६ ॥सुन्दर०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

इदानीमस्माभिः किमिह करणीयं सुखकर-
मयोध्याकल्याणं गुरुवचनपूर्णं च सततम् ।
गुरो ! लक्ष्यं सिध्येत् समुपदिश मां भ्रातरमपि
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥३७॥
वशिष्ठोऽवोचत् हे भरत ! सुरकार्यार्थमधुना
तव भ्राता रामः सुरकुलपतिर्याति विपिनम् ॥
पितु र्वाक्यं सत्यं त्वमपि कुरु शुद्धेन मनसा
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥३८॥
अयं रामः साक्षात् त्रिभुवनपतिर्विष्णुभगवान्
वनं गत्वेदानीं विभवमभिवृद्धिं प्रकुरुते ॥
दुराचारान् हत्वा पुनरभिसमागच्छति ततः
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥३९॥

पिताको आज्ञा पालन गर्नु कर्तव्य हाम्रो हो
स्वदेश रक्षा,उद्देश्य पूर्ण गर्नु नै राम्रो हो ।
जसरी हुन्छ भरतलाई संझाई वुझाई
पाउमा विन्ति गर्दछु मिलोस आशिष मलाई ॥३७॥सुन्दर०॥
गुरुजी भन्छन् भरत वावु नगर उठन
यी तिम्रा दाजु रमाका पति विष्णु नै संभन ।
द्यौताको कार्य गर्नलाई आज वनमा जादैछन्
यो मन शुद्ध पारेर जाग रामले मान्नेछन् ॥३८॥सुन्दर०॥
यी तिम्रा दाजु श्रीराम साँचै त्रिलोक पति हुन्
वनमा वसी कम्मर कसी पछि ता फिर्नेछन् ।
कुलको ठूलो इज्जत मान रामले गर्नेछन्
केही दिन पछि यो अयोध्यामा सुदिन फिर्नेछन् ॥३९॥सुन्दर०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

रहस्यं रामस्य स्वमनसि विचार्यैव भरतः
समीपं गत्वा ऽसौ सविनयसदाचारपुरतः
ययाचे पादस्थौ रघुपतिधृतौ काष्ठचरणौ
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥४०॥
अतिस्नेहात् रामो भरतमपि मानं प्रकुरुते
प्रसन्नः सन् तस्मै कुशलमनुजैः सुष्ठुरचितौ ॥
ददावुत्तार्येतौ स्वचरणतलस्थौ चरणकौ
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥४१॥
प्रतिज्ञाभङ्गत्वात् मलिनवदनो साश्रुनयनः
उवाचेदं रामं प्रबुधजनपूज्यं स भरतः ॥
प्रतीक्ष्येऽहं सत्यं समयपरिपूर्णो न भवति
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥४२॥

श्रीरमानाथ रामै हुन् भनी मनन गरेर
नजीक गई भरत माग्छन् श्रद्धाले झुकेर ।
अयोध्या सिंहासनमा राख्न खराउ म पाऊँ
वन्दना गरी लिएर आज्ञा व्यवस्था चलाऊँ ॥४०॥सुन्दर०॥
हे मेरा प्यारा भरत भाइ धन्यछ तिमीलाई
खुशीछु दिन्छु पादुका लेऊ आसनमा राख्नलाई ।
कोमल पाउ भुइँमा राखी पादुका उतारी
दिएर भयो रामको वन पैदल सवारी ॥४१॥सुन्दर०॥
मलिन मुख आँसुका धारा वर्षा झैं वहाई
हे राम ! दाजु ! अनुरोध गर्छ भरत यो भाइ ।
अवधि पूर्ण नभए संम प्रतीक्षा गर्नेछ
त्यस पछि कृपा भएन भने रोएर मर्नेछ ॥४२॥सुन्दर०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न चागच्छेस्त्वं चेदवधि परिपूर्णे सति वनात्
त्यजेयं प्राणान् स्तानिति वचनमुक्त्वा स भरतः ।
गृहं प्रत्यागच्छत् परिवृतजनै राज्यमभितः
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥४३॥
स नन्दीग्रामेऽस्मिन् ननु रचितवान् पीठमपरं
जटाधारी भूत्वा शयनमपि भूमौ यतिरिव ।
शशासैवं राज्यं मुदितजनरामं मननकृत्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥४४॥
ऋषीणां मान्यानां पदकमलयोः पुण्यतमयोः
मुदा श्रद्धावन्तौ नमितशिरसौ श्रीरघुवरौ ।
इतःसीता स्त्रीणां कमलचरणौ वन्दितवती
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥४५॥

पाउमा परी निश्चय गरी भरत झुकेर
गुरु र माता सेवक साथ फिर्दछन् नुहेर ।
मनमा नित्य त्यो दिव्य छवि प्रेमले संझेर
हा ! सीताराम वचनै पिच्छे पाइला चालेर ॥४३॥सुन्दर०॥

लयपरिवर्तन

"यो मेरो मन रमाइरहोस् भक्तिले भरेर
जीवन वितोस् श्रीसीताराम कीर्तन गरेर " ॥ स्थायी ॥
त्यो नन्दी गाउँ सुन्दर ठाउँ कुटिया रचेर
शिरमा जटा भूमिमा शय्या योगी झैं वनेर ।
शासन गर्दा श्रीराम खुशी हुनेछन् शोचेर
रामको दर्शन पाउने दिन आउला भनेर ॥४४॥यो मेरो०॥
वनमा ऋषि मुनिका पाउ शिरले छोएर
वन्दना गरे दुवैले ज्यादै श्रद्धाले झुकेर ।
सीताजी यता माताका पाउ वन्दना गरेर
जनमा शिक्षा दिदैछन् स्वयं पालना गरेर ॥४५॥यो मेरो०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

शुभां वाणीमूचु र्मुदितमनसस्तत्र मुनयः
शिवा बर्षा वः स्युर्वननिवसतां मासदिवसाः ॥
यशोभिस्तेजोभि र्नवविभवपूर्णौ प्रभवताम्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥४६॥
सती साध्वी सीता रघुकुलजनेषूत्तमबधू
प्रतापी श्रीरामो रघुकुलमणिः सूर्यसदृशः ॥
द्वयोर्दृष्टिर्यस्मिन् पतति स भवेत् मोक्षपदभाक्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥४७॥
रहस्यं वो ज्ञातं पुनरपि वदामो रघुपते !
लभध्वं तां शक्तिं विजयमपि सर्वेषु सुखदम् ॥
तपोरक्षाऽस्माकं भवजलधिपारं च भवतु
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥४८॥

आशिष दिए मुनिले वेद मन्त्र नै पढेर
आउने मास दिवस वितून् आनन्द मानेर ।
सुकीर्ति तेज वैभव पूर्ण सबैको वृद्धिहोस्
अर्काको भलो चिताउने प्रति सबैको भलोहोस् ॥४६॥यो मेरो०॥
यी सती साध्वी रघुका कुलमा उत्तम नारी हुन्
रघुको कुल उज्यालो पार्ने श्रीराम सूर्य हुन् ।
सीता र रामको दयाको दृष्टि जसमा पर्नेछ
जीवन धन्य वनाई सहज संसार तर्नेछ ॥४७॥यो मेरो०॥
हे सीताराम ! रहस्य ज्ञान सुनाउन चाहन्छौं
तपस्याफल रक्षाको निम्ति सम्पूर्ण अर्पन्छौं ।
पाएर शक्ति यो विश्वभरी विजयी वन्नुहोस्
श्रद्धालु जनको मनमा वस्ने वरदान दिनुहोस् ॥४८॥यो मेरो०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

शुभां वाणीं श्रुत्वा रघुपतिरवोचत् पुनरिदं
सदा चिन्तां त्यक्त्वा कुरुत निजकार्यं सनियमम् ॥
करिष्ये वो रक्षां मम वचनमेतद्धि मुनयः !
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥४९॥
जना आगच्छेयु र्मयि यदि वनेऽस्मिन् निवसति
मया गन्तव्यं तद्गहनमभितो दण्डकवनम् ॥
गृहीत्वाऽज्ञां तेभ्यो वनमभिगतौ कार्मुककरौ
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥५०॥
द्वयोर्मध्ये सीतां कमलनयनां चन्द्रवदनां
विराधो तां दृष्ट्वा कपटहृदयो वाक्यमवदत् ॥
युवां गच्छन्तौ भो ! झटिति मयि तामर्पयत चेत्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥५१॥

ऋषिका मीठा वचन सुनी रामले भनेको
त्यागेर चिन्ता तपस्या कर्म मुख्य हो गनेको ।
तपको रक्षा गर्नलाई राम प्रतिज्ञा गर्दैछ
धर्मको रक्षा वनमा गर्न अगाडि सर्दछ ॥४९॥यो मेरो०॥
अन्यत्रवाट संवन्धी जन नआउन् भनेर
गहन घन दण्डक वन लायक गनेर ।
सीताजी साथ धनुषधारी राम र लक्ष्मण
पाएर आज्ञा ती ऋषिवाट गरियो प्रस्थान ॥५०॥योमेरो०॥

लयपरिवर्तन

"रामको नाम जप्नुहोस् सधैं पवित्र भएर
सीता र राम सुन्दर छवि मनमा छापेर"॥स्थायीपद॥
कमल आँखा ,चन्द्रमा मुख,नौनीको शरीर
जवान केटा दुईका वीच हिडेको देखेर ।
कपटी दुष्ट विराध राक्षस अगाडि सर्दो भो
'जादैछौ कहाँ ती नारी देऊ' नत्र ता भन्दो भो ॥५१ ॥रामको०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न तां दत्तं मेऽयं ह्यपहरति वां जीवनमपि
ततः सीतां धर्तुं त्वरितगतियुक्तं रघुपतिः ॥
शितैर्वाणैः क्षिप्रं तमसुरमहन् लक्ष्मणसखः
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥५२॥
वनादन्यारण्यं भयदमगमन् दक्षिणदिशि
सुतीक्ष्णागस्त्यादीन् मिलितशरभङ्गानपि मुनीन् ।
नमस्कारं चक्रुर्नमितशिरसस्ते प्रमुदिताः
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥५३॥
ऋषीणां सान्निध्यं कतिचन दिवा तत्र निवसन्
स दृष्ट्वा काङ्कालं मुनिजनमवोचत् रघुपतिः ॥
अहो !! केषां कस्मात् कथय कथमेतत् समभवत्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥५४॥

दिदैनौ भने तुरुन्तै अहिले मार्दछु दुवैलाई
दौडेर झंट्यो वाघले जस्तै पक्डिन सीतालाई ।
हात र गोडा मुखमा वाण प्रहार गरेर
दुष्टको प्राण हरण गरे अगाडि सरेर ॥५२॥रामको०॥
पुगे है राम छिचोली वन दक्षिण दिशामा
तपस्यारत ती शरभङ्ग रहने निशामा ।
सभ्यता साथ नुहाई शिर वन्दना गरेर
वसियो वास ऋषिका खास शरण परेर ॥५३॥रामको०॥
सन्तका साथ वसेका वेला सत्सङ्ग गरेर
देखियो त्यहाँ हड्डीको रास आश्चर्य मानेर ।
सोधियो के हो ! कोवाट यस्तो घटना घटेको
भन्नुहोस् मुनि ! कसरी किन सुरक्षा हटेको ॥५४॥ रामको०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

दयापूर्णां बाणीं मनसि कृतशान्तां रघुपतेः
समाजग्मुः श्रुत्वा सजलनयना स्तत्र मुनयः ॥
तदोचु र्हे स्वामिन्! विधृततपसामस्थिनिवहं
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥५५॥
इदं श्रुत्वा रामो करुणहृदयो विह्वलमनाः
प्रतिज्ञां कुर्वेऽहं कलुषपुरुषं हन्मि सकुलम् ॥
उवाचेत्थं शान्तं मधुरवचनैर्बोधनपरौ
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥५६॥
ततः सीतारामौ रचितकुटिरौ दक्षिणदिशि
निवासं चक्रातेऽनुजसहचरौ तौ प्रमुदितौ ॥
तयोर्मासा बर्षा बहुतरसुखैनैव विगताः
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥५७॥

इति पूर्वार्धः

मधुर वोली दयाले पूर्ण रामको सुनेर
सन्तले धेरै गहिरो गरी मनमा गुनेर ।
मुनिले भने हड्डीको थुप्रो तपस्वी जनको
राक्षसवाट भएको राम कलङ्क वनको ॥५५॥रामको०॥
दयालु राम विह्वल वने त्यो कुरा सुनेर
प्रतिज्ञा गरे हत्यारा सवै मार्दछु भनेर ।
भनिए यस्ता अमृत जस्ता वचन रामले
वसियो त्यहीं सज्जनरक्षा गरिने कामले ॥५६॥रामको०॥
दक्षिणतर्फ जङ्गल भित्र कुटिया वनाई
सीता र राम लक्ष्मण साथ वसियो रमाई ।
वनको वास महिना वर्ष सजिलै विताए
लोकको हित कसरी हुन्छ यो मात्र चिताए ॥५७॥रामको०॥

इति पूर्वार्ध

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अथ उत्तरार्धः

वसन्तौ सानन्दावनुजसहितौ विघ्नरहितौ
तयोः सम्वद् वर्षास्त्रिदशसमिताः पूर्णविगताः ॥
ततो लब्धौ कष्टं श्रवणगतमात्रं हृदयभित्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥१॥
शरीरं प्रद्युम्नं वदनमपि दिव्यं शशिसमं
धृतं वस्त्रं विद्युत्सदृशमतुलं सौम्यवपुसं ॥
विलोक्याभूत् मुग्धा कलुषहृदया कौणपसुता
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥२॥
छलेनोक्तं श्रीवद्रचितवपुसा शूर्पणखया
त्वया रंस्ये त्वं मे भव रमणवान् प्रेमरसिकः
तदा रामोऽवोचत् परमरमणी सा सह मया
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥३॥

लयपरिवर्तन

दुराचारको सिन्धुमा पार तार्ने
सीताराम हुन् आर्तको दुःख हर्ने ॥स्थायी॥
वसे भाइका साथ सानन्द घुम्दै
विते तेह्र संवत् रमाएर खेल्दै ।
गए सूर्य राता पहेला भएर
उदाई यता रात काली वनेर ॥१॥दुराचार०॥
वढी चम्कने वस्त्रले शोभमान
अहा ! रूप हो चन्द्रमानै समान ।
गरी कल्पना भोगको राम देखी
भई स्वैरिणी राक्षसी लौ विहोसी ॥२॥दुराचार० ॥
वनी सुन्दरी भन्दछे सामु आएँ
मिले योग्य स्वामी खुशीले रमाएँ ।
भने रामले साथमा स्वामिनी छन्
यहाँ ती सवै कामना पूर्ण हुन्नन् ॥३॥दुराचार०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

त्वमेह्येष भ्राता मम हि सदृशः सुन्दरतमः
सदा कामासक्ते ! रमणमभिपूर्णं स कुरुते ॥
अपश्यत् सा दिव्यं परमसुरतं लक्ष्मणमिति
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥४॥
उवाचेदं वाक्यं रसिक ! वनवासिन् ! स्वयमहं
समालब्धा पत्नी तव सहचरी स्वैरवरणा ॥
मयाऽऽगच्छेः सार्धं मधुरवचनं संवद वस
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥५॥
अवोचत्तां रामानुज इदमहं स्वैरगमने !
तयोर्दासोऽस्मि त्वां न खलु सुखयत्येष विपिने ॥
अतो याह्यन्यस्मै वचनमश्रृणोत् साऽपि सहसा
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥६॥

अये ! कामिनी ! भाइ राम्रो छ हाम्रो
सबै कामना पूर्ण गर्ने छ तिम्रो ।
हुनेछन् उनै वीर तिम्रा सहारा
भनी हेरियो भाइलाई इसारा ॥४॥दुराचार०॥
भनी भित्रदेखिन् वनाएर स्वामी
म आएँ वनौं नाथ प्रेमी लु हामी ।
वसौं साथ खेलौं रमाऔं दुवैले
वनोस् योग्य जोडी र देखून् सबैले ॥५॥ दुराचार०॥
म ता भाइ हूँ साथमा दास जस्तो
तिमी स्वैरिणी चाहना हुन्छ कस्तो ।
म सक्तै नसक्ने हुदा यो कहन्छु
तिमी अन्त जानै भलो हो म ठान्छु ॥६॥दुराचार०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तया सीता दृष्टा फलकुसुमहस्ता सुनयना
तयो रम्या भोग्या मननमपि सम्यक् कृतवती ॥
समत्तुं साऽक्रान्ता विवृतवदना तीक्ष्णरदना
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥७॥
ततो दृष्ट्वा सीता विकरितकचां रक्तनयनां
समागच्छन्तीं तामतिशयभयात् तारमवदत् ॥
"अये ! पाहि स्वामिन् !!" उभयनयने तामगमताम्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥८॥
झटित्याज्ञां लब्ध्वा धृतकरकृपाणोऽनुजवरः
ततस्तस्या नासामछिददभवत्सा विकलिता ॥
वदन्ती हा !! भ्रातर् द्रुततमगतौ दूरमगमत्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥९॥

उता देखिइन् फूलमाला लिएकी
गरी भावना प्रेमिका यो भएकी ।
खुला वक्त्रले राक्षसी सामु आई
निकालेर ती दाँतले टोक्न लाई ॥७॥दुराचार०॥
यता लाल आँखा र झाँको फिजाई
वनी घोररूपा त्यहीँ सामु आई ।
उता आत्तिदै झट्ट सीता कराइन्
अहो घोर त्यो रूप देखी डराइन् ॥८॥दुराचार०॥
सुनी चर्कदो कान खाने निनाद
दुवैका पुगे दृष्टि लौ भो फसाद ।
लिई झट्ट आज्ञा पुगे भाइ भूप
भई नाक कट्टा वनी त्यो कुरूप ॥९॥दुराचार०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

रुदन्ती भ्रात्रीयैः स्वकुलभगिनी रूपरहिता
तदा दृष्टा रुष्टै र्युगदशमितै र्युद्धनिपुणैः ॥
अभूदेभि र्युद्धं सह रघुपते र्विस्मयकरं
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥१०॥
समायातान् दुष्टान् गरुड इव सर्पान् धृतशरः
स एकाकी रामो सहजमवधीत् यातुनिवहान् ॥
जयस्वाना रामे जलकुसुमवर्षा समभवत्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥११॥
अपश्यल्लङ्केशः स्वकुलभगिनीं रूपरहितां
हरिष्ये तस्य स्त्रीं युगलपुरुषौ हन्मि सहजम् ॥
रथारूढोऽगच्छत् धृतशरधनुर्दण्डकवनं
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥१२॥

वनी विह्वला त्यो भनी भाइ ! भाइ !
रुदै राक्षसी उफ्रिदै दूर आई ।
थिए चौध हज्जार क्रोधी जुझालु
सधैं युद्ध गर्दा वनेका सिपालु
भयो युद्ध श्रीरामको राक्षसैको
खरानी वन्यो रामद्वारा सवैको ॥१०॥दुराचार०॥
त्यहाँ आउँथे सर्पजस्ता भएर
सवै मार्दथे वाणपक्षी गएर ।
भनी राम हे रामजी पुष्पवर्षा
गरे स्वर्गमा धेर मानेर हर्ष ॥११॥दुराचार०॥
रुँदी नाक कट्टा भएकी कुरूपा
भयो क्रुद्ध देखेर लंकेश खूप ।
दुवै मार्छु हर्नेछु नारी भनेर
हिड्यो वेगले यानमा दौडिएर ॥१२॥दुराचार०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अपश्यल्लङ्केशो दशरथसुतौ दिव्यवपुसौ
पुनः सीतां दिव्यां परमललितां चन्द्रवदनाम् ॥
विलोक्यान्येषां शं भवति कुपितो दुष्टहृदयः
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥१३॥
छलार्थं मारीचं कथयति स लङ्कापतिरिदं
सुवर्णं स्वं रूपं कुरु भव मृगो याहि परितः ॥
अयिष्येते तौ द्वावहमपि हरिष्ये सुरमणीं
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥१४॥
न तौ मर्त्यौ राजन्! असुरकुलनाशाय कुशलौ
भ्रमन्तौ देवेशौ छलमनुचितं नश्यति कुलम् ।
अवोचत् मारीचो वचनममृतं रावणमपि
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥१५॥

पुगी दण्डकारण्यमा दिव्य देख्यो
दुवै भाइको रूप नै भिन्न लेख्यो ।
परस्त्री परद्रव्यमा मुग्ध हुन्छन्
तिनै पापका मूर्ति हुन् लुट्न जान्छन् ॥१३॥दुराचार०॥

लय बदलेर

सीताराम सीताराम भजौं नाम गाई
मानवको जीवन यो सफल पार्नलाई ॥स्थाई॥
रावण भन्छ छल गर्न हे मारीच भाइ !
स्वर्णमृग बनी घुम मोह पार्नलाई ।
राम लक्ष्मण दूर गर जुक्ति बुद्धिलाई
आज्ञा पूरा गर मेरो हर्छु सीतालाई ॥१४॥सीताराम०॥
मारीच भन्छ महाराज सारै बलवान् छन्
मानवकोरूप लिई घुम्ने ईश्वरै हुन् ।
छल गर्नु उचित छैन ठूलो अभर पार्छन्
रिसाएर पछि हाम्रो कुलै नाश गर्छन् ॥१५॥ सीताराम०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हनिष्यामि त्वां वै स्ववचनसमुल्लङ्घनकर
मिति श्रुत्वा वाक्यं धृतकनकरूपः स गतवान् ॥
समानेतुं सीता प्रियरघुपतिं प्रेरितवती
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥१६॥
अयि ! भ्रातर् ! रक्षां कुरु निवस सीतां त्वमधुना
तमानेष्ये चोक्त्वा वनमभिगते राम उटजात् ।
मृतोऽहं हे भ्रातर् ! कपटवचनं शुश्रुव इति
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥१७॥
ततः सीतावाक्यात् वनमभिगते लक्ष्मण अपि
समागच्छत्क्रूरः कपटमुनिवेषो दशमुखः
रथारूढः सीतां विवशरुदितां शीघ्रमहरत्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥१८॥

भन्न सकिस कसरी यो म रावणलाई
मेरो वचन भंग गरे मार्छु म तँलाई ।
डराएर मृग भर्यो मोह गराउँन
सीता भन्छिन् रामलाई पाऊँ खेलाउँन ॥१६॥सीताराम०॥
भाइ तिमी रक्षा गर यिनी सीतालाई
कुद्नुभयो वनतिर लिन मृगलाई ।
"हे लक्ष्मण ! भाइ ! मरें !!" भन्ने शब्द आयो
शब्द सुन्दा सीतालाई अधीर गरायो ॥१७॥सीताराम०॥
सीता वचन सुनी हिंडे भेट्न रामलाई
योगीरूप धरी आयो सीता हर्नलाई ।
जवर्जस्ती उठाएर रथमाथि राख्यो
छिटो गरी सीतालिई त्यहाँवाट भाग्यो ॥१८॥सीताराम०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

रथस्थां तां दृष्ट्वा दशमुखभुजाधीनविवशां
जटायुः संक्रुद्धो गगनगरथं चूर्णमकरोत् ॥
झटित्येनं हत्वा रचितनवयानो हि गतवान्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥१९॥
किरन्तीं क्रन्दन्तीं करचरणयो र्भूषणचयान्
रथै र्नीतां नारीं वनचरजनाः तत्र ददृशुः
अवोचन् तत्रत्या अहह !! कथमेतत्प्रघटितम्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥२०॥
समागच्छन्तौ द्वौ त्वरितगतिवन्तौ प्रति कुटीं
वदन्तं हे राम !! च्छदरहितगृद्धं ददृशतुः ॥
दयावान् श्रीरामः सुगतिसुखदं कर्म कृतवान्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥२१॥

रथमाथि रोई वस्ने सीतालाई देखी
रथ ध्वस्त पारी झारे रावणको शेखी ।
रावणले जटायुका पंख काटी दियो
रथ हाँकी सरासर लंकातिर गयो ॥१९॥सीताराम०॥
रथभित्र थुनिएकी रुने चिच्याउने
रथवाट गहनाको पोको खसाउने ।
वनवासी जनताले सीतालाई देखे
दुराचार अन्त्य गर्ने प्रण मनमा लेखे ॥२० ॥सीताराम०॥
आर्तपूर्ण राम !! शव्द सुनी भए खिन्न
उभिएर हेर्दा देखे पखेटा नै छिन्न ।
जटायुको स्थिति देखी झरे आँसू धारा
पिताजीको जस्तो गरी गरे कर्म सारा ॥२१॥सीताराम०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ततो वृक्षान् पृच्छन् "जनकतनया मे प्रियतमा
भवद्भिर्दृष्टा किं, न वदत कथं "विह्वलमनाः ॥
लतां पुष्पै र्व्याप्तामियमिति समालिङ्गनपर :
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥२२॥
अये ! सीते ! क्वासि त्वमिति च वदन् हे प्रियतमे !
कथं धास्ये प्राणानतिविरहशोकाग्निजलितः ॥
वियोगे श्रीरामः समभवदधीरोऽतिशिथिलः
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥२३॥
कबन्धं हत्वाऽसौ तमपि कृपया स्वर्ह्यगमयत् ॥
शवर्याः सान्निध्यं त्वरितमगमत् तस्य वचनात्
तया श्रद्धा सेवाऽनुजसहितरामस्य विहिता
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥२४॥

भन्नुहुन्छ रुँदै रुँदै वृक्षहरूलाई
भन वृक्ष ! देखेथ्यौ कि मेरी प्रियालाई ।
साँझ पख जुनेलीमा पुष्पलतालाई
अंकमाल गर्नुभयो संझी सीतालाई ॥२२॥सीताराम०॥
किन आज न वोलेकी वोल मीठो वोली
भन चाँडो मर्न लागें शोकाग्निले पोली ॥
वियोगले होस छैन भोक निद्रा छैन
अँध्यारो छ चारैतिर कहाँ होला चैन ॥२३॥सीताराम०॥
कवन्धका लामा हात काटिदिनु भयो
कृपा हुँदा मुक्तवनी दिव्य धाम गयो ॥
शवरीको आश्रममा राम पुग्नु भयो
फलार्पण सम्मानले खुशीहुनु भयो ॥२४॥सीताराम०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

शवर्याः संकेतं हितवचनमेवं स्वमनसि
निधाय श्रीरामोऽगमयदिति तां मोक्षपदवीम् ॥
ततोऽगात् किष्किन्धां सह हनुमता संमिलितवान्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥२५॥
वने वासी रामो वनवसतिसुग्रीव इति यद्
अवोचत् सुग्रीवं त्वमहमधुना द्वौ सुसदृशौ ॥
द्वयोर्मैत्र्यं भव्यं भवति मिलने चाद्य सदृशं
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥२६॥
भविष्यन्त्यस्माकं समिध इव वह्नौ हि रिपवः
शुचौ साक्षित्वेऽभूत् मधुरमिलनं तौ मुमुदतुः ॥
ततो रामोऽसिञ्चत् सकलसुखदं वानरपतिम्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥२७॥

शवरीका संकेत र निर्देशन पाई
त्यहाँबाट हिड्नुभयो दुवै दाजुभाइ ॥
किष्किन्धाका जङ्गलमा देवतुल्य शान
ब्राह्मणको रूप लिने मिले हनुमान ॥२५॥सीताराम०॥
श्रीराम र सुग्रीवको भेट वार्ता भयो
वनवासी वियोगीको मन मिल्न गयो ।
अब हाम्रा मित्रताले सहयोग गर्छ
हामी दुवै परस्पर एक हुनु पर्छ ॥२६॥सीताराम०॥
अग्निदेव साक्षी राखी लगाइयो मित
राजा भए किष्किन्धामा प्रसन्नता सित ।
भन्नुभयो हाम्रा अब जति शत्रु थिए
डढेलामा जंगल झैं सबै भस्म भए ॥२७॥सीताराम०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अवोचत् सुग्रीवो विदितसकलो बालिचरितं
महान् दुष्टो बाली त्रिभुवनविजेतास्ति बलवान् ॥
समायातान् सर्वानतिबलवतो भूरि जितवान्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥२८॥
तदा विश्वासार्थं रघुकुलपतिः संधृतशरः
समान् तालान् वृक्षानभिनदचलान् सप्त सतलान् ॥
शरेणैकेनैवाऽभवदतुलनादो हृदयभिद्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥२९॥
सखे किष्किन्धायां कथय वचसा वानरपतिं
स्वराज्यं भो ! मह्यं समरमथवा देहि झटिति ।
सुखेनैवं बालिन्नहमपि वसामि स्वभवने
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥३०॥

सुग्रीवले भने ज्यादै बलवान् छ वाली
संसारमा कोही छैन त्यस्तो बलशाली ।
ज्यादै दुष्ट ज्यादै क्रोधी अति दयाहीन
मै हुँ भन्ने भएका छन् सवै प्राणहीन ॥२८॥सीताराम०॥
विश्वासार्थ रामवाट धनु लिनुभयो
ताल वृक्ष लक्ष्य गरी वाण उडी गयो ॥
एकै चोटि सातै ताल काटिएर ढले
सुग्रीवका सारा शंका ओइलाई गले ॥२९॥ सीताराम०॥
श्रीरामले भन्नु भयो किष्किन्धामा जाऊ
सन्देश भन वालीसँग युद्ध गर्न आऊ ॥
होइन भने आधाराज्य दिनु पर्छ दाइ
दाजु भने राजा हुने भागी रुने भाइ ॥३०॥सीताराम०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

समागच्छेद् बाली भवतु समरः सम्यगुभयोः
हनिष्ये ते शत्रुं वचनमिति लब्ध्वा प्रमुदितः ॥
स गत्वा किष्किन्धामवददतिशौर्यार्थवचनम्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥३१॥
गदापाणिर्बाली कुटिलवचनात् क्रुद्धनयनः
स सुग्रीवं हन्तुं ह्यनुगमनकार्यं च कृतवान् ॥
तदा क्रुद्धौ युद्धं जनभयकरं चक्रतुरिमौ
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥३२॥
अवोचत् संकष्टादुपगतसखं पीडितमनाः
सखे ! द्वौ सन्दृष्टौ सदृशवपुसौ योद्धपुरुषौ ॥
न मित्रं मे हन्यामिति कृतभयादद्य स गतः
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥३३॥

लयपरिवर्तन

रामनाम साँचो छ राम कृपा खाँचो छ
सीताराम दिव्य छवि हृदयमा राख्नु छ
सीताराम सधैं जपेर ॥ सीताराम भजन गरेर ॥
वाली यहाँ आउला क्रोधपूर्ण भएर
घमासान हुनेछ परस्पर युद्ध भीडेर ॥
प्राण खैंची लिनेछु वाण प्रहार गरेर
राज्य सुख दिनेछु वालीहक सवै खोसेर ॥ रामनाम ॥
राम वचन सुनेर किष्किन्धामा गएर
सुग्रीवले हाँक दिए वालीलाई शूर भएर ॥३१॥रामनाम०॥
आँखा राता पारेर गदा साथ लिएर
वाली आयो दौडिएर सुग्रीवलाई मार्न भनेर ॥
दुवै जना झोक्किएर लड्न लागे भीडेर
हिर्काएर गदाले भयङ्कर शव्द गरेर ॥३२॥रामनाम०॥
भन्नु भयो रामले ज्यादै दुःख मानेर
खूव लडे दाजुभाइ दुवै एक रूप वनेर ।
प्यारा मितको शरीरमा वाण पर्ला भनेर
ठूलो डर हुँदा आज वाँच्न सक्यो सफल भएर ॥ ३३॥रामनाम०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पुनः शक्तिं लव्ध्वा रुचिरसुममाल्यान्विततनु-
रवोचत् हे बालिन् ! पुनरपि मया योद्धुमधुना
समागच्छेर्नो चेद् झटिति कुरु मां वानरपतिं
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥३४॥
अतिक्रुद्धौ बीरौ समनुयुयुधाते कुशलिना
वितो नाराचोऽगादभिसमविशद् बालिहृदयम् ॥
ततो बाली मूर्छां समधिगतवान् तप्तहृदयः
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥३५॥
स लब्ध्वा चैतन्यं ह्यनुजसहितं दिव्यवपुस-
मवोचत् श्रीरामं मुदितमनसं भ्रातरमपि ॥
मया युष्माकं किं रचितमधिकं किल्विषमिति
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥३६॥

शक्ति चिनु फूलमाला शरीरमा लाएर
हाँक दिए सुग्रीवले युद्ध गर्न आऊ भनेर ॥
आउदैनौ भिड्न भने आधाराज्य दिएर
वसौं दुवै मिलिजुली पद मान गर्व छोडेर ॥रामनाम०॥३४॥
रीसाएर दुवै भाइ लड्न थाले भीडेर
रामवाणले वालीको छाती छेड्यो काल वनेर ॥
तुरुन्त नै पच्छारियो युद्ध गर्न छोडेर
विहोस भै मूर्छा पऱ्यो तातो वाणले मुटु पोलेर ॥रामनाम०॥३५॥
व्यूझिएर भन्न लाग्यो रामलाई देखेर
मैले तिम्रो के विराएँ किन माऱ्यौ वाण हानेर ॥
जवाफ यो चाहन्छु यस्तो कुरा सुनेर
भन्नु भयो श्रीरामले सत्य साँचो सवै खोलेर ॥३६॥रामनाम०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

जनानां प्राणानां धन-जन-सुखानां च हरणं
महत्पापं मन्ये त्वमसि कृतवान् वानरपते ! ॥
दुराचारान् हन्तुं ह्यवतरितमेनं स्मर सदा
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥३७॥
अवोचत् बाली तं रघुकुलपते ! ते चरणयोः
प्रपन्नं मां स्वामिन् कुरु समुचितं तारय भवात् ॥
वदन्तं श्रीरामोऽप्यमृतसदृशं स्पर्शमकरोत्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥३८॥
समायाता तारा स्वजनसहिता क्रन्दनपरा
कृपादृष्ट्या शान्ता समभवदियं श्रीरघुपतेः ॥
वदन् रामं बाली मिलितनयनः स्वर्गमगमत्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥३९॥

परधन, परनारी जो जो लान्छन् लुटेर
हत्या गरी अरुलाई रुवाउछन् धर्म छोडेर ॥
अत्याचारी तिमी जस्ता घुमिघुमी खोजेर
राम वनी आएको छु दुष्टलाई मार्न भनेर ॥३७॥रामनाम०॥
वाली भन्छ रोएर रामचरण हेरेर
मोहवस पाप भयो क्षमा पाऊँ दया गरेर ॥
राम ! प्रभु ! शरण परें पापवाट उतार
कष्ट सवै हर्नु भयो वालीलाई स्पर्श गरेर ॥३८॥रामनाम०॥
राम ! राम ! भन्दा भन्दै दुवै आँखा चिम्लेर
वाली गयो परंधाम प्राण विना देह छोडेर ॥
वाली पुत्र आफन्त रुनलागे घेरेर
हा !! नाथ के भयो छोडिगयौ माया मारेर ॥क॥
जानु पर्छ सवैले रहस्य यो वुझेर
शान्ति भयो सवैमा श्रीरामको वोली सुनेर ॥
धनी, राजा, वलवान् भए पनि मारिन्छ
ईश्वरको नीति हो यो न जितिन्छ न ता हारिन्छ ॥ख॥३९॥रामनाम०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स रामः सुग्रीवं सविधि कृतवान् वानरपतिम्
ततोऽ न्वेष्टुं सीतां सकलकपिपुञ्जं समदिशत् ॥
प्रजग्मुः सेनान्यो मुदितमनसस्ते दशदिशः
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥४०॥
कथं ज्ञेया सीता मनुजकुलजा रामगृहिणी
हनूमान् वन्यो वै कथमु सफलः स्यामहमिति ॥
कृपां वाञ्छन् मौनो विनतवदनश्चिन्तनपरः
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥४१॥
विवेकी श्रीरामः प्रियमनुचरं वायुतनयं
समाहूयावोचत् प्रियतम ! हनूमन् न वदसि ! ॥
गृहीत्वा चिह्नं मे त्वमसि सफलोऽभ्येहि च वनं
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥४२॥

कार्य वन्छ, शान्ति मिल्छ राम कृपा भए
सुग्रीवजी वानरका ठूला राजा भए ।
वानरको धेरै सेना त्याहा भेला भए
आज्ञा लिई सीता खोज्न चारैतिर गए ॥४०॥रामनाम ॥

लयपरिवर्तन

सुन्दर नाम श्रीसीताराम मनमा वसाऊँ ।
नश्वर हाम्रो यो जिन्दगानी सफल वनाऊँ ॥स्था० ॥
राजाकी छोरी श्रीरामपत्नी कसरी भेटौंला
म वन्य जन्तु मनको तिर्खा कसरी मेटौंला ॥
साधन, जुक्ति न मिले संम दौडेर के हुन्छ
रामको कृपा पाएर मात्र सफल हुइन्छ ॥४१॥सुन्दर०॥
हे वायुपुत्र ! हे प्रियमित्र ! समीप आऊन
यो औंठी चिनु लिएर सीता खोजन जाऊन ।
तिमीमा देख्छु छिपेको वल अदम्य साहस
यो मेरो काम सफल गर प्रसन्न मानस ॥४२॥सुन्दर०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

कृपाविश्वासाप्तो जनकतनयान्वेषणविधौ
वदन् सीतारामौ प्रमुदितमनाः वानरयुतः ॥
वनादन्यारण्यं गमनमकरोत् शीघ्रगतिकः
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥४३॥
असामर्थ्याः सन्तो नियतिं विवशाः ते कपिजनाः
अश्रृण्वन् संपातेर्मधुरवचनं राम ! वदतः ॥
तरेद् यो वै सिन्धुं जनकतनयां सैव लभते
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥४४॥
महाम्बोधेः पारं यदि गमनमिच्छा प्रभवति
प्रियौ सीतारामौ मनसि मननीयौ बुधजनैः ॥
तयोः कार्यं कर्तुं तरति हनुमान् सागरमपि
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥४५॥

पाएर आज्ञा वानरी सेना साथमा दिएर
कीर्तन गर्दै श्रीसीताराम मनमा लिएर ।
पर्वत, गुफा, अरण्य, जल सर्वत्र सोधेर
चिन्तित भए वानर सिन्धु तीरमा पुगेर॥४३॥सुन्दर०॥
प्रयास अव के गरौं भनी वसेको वेलामा
"जय सीताराम" मधुर ध्वनि गुञ्जियो कानमा ॥
जो आँट गर्छ समुद्र तर्छ सीताजी भेट्ने छ ।
सम्पाती भन्छन् त्यो शूरवीर सफल वन्नेछ ॥४४॥सुन्दर०॥
जो विज्ञ जन "श्रीसीताराम" मनन गर्नेछ
संसार सागर सजिलै सँग त्यो पार तर्नेछ ।
श्रीराम प्रिय विश्वासपात्र हनुमान् सक्तछन्
रामको काम सफल पार्न समुद्र तर्दछन् ॥४५॥सुन्दर०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

समुत्साहं लब्ध्वा गगनपथमाश्रित्य हनुमान्
समायातान् विघ्नान् सहजबलवान् तानगणयत् ॥
यथा नौः पानीये प्लवनकुशलः पारमगमत्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥४६॥
नपश्येत् सन्निष्ठः परपुरुषनारीजनमुखं
पुन र्मातुर्भावात् सततमवलोक्यं समुचितम् ॥
इयं रामाज्ञैषा मनसि मननं सुष्ठु कृतवान्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥४७॥
हनूमान् पीताङ्गीं मलिनवदनां पीतवसनां
कथं लप्स्ये सीतां मनसि सततं चिन्तनपरः ॥
नगर्यां लङ्कायाः शयनगृहकोष्ठेष्वभिगतः
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥४८॥

रामको काम सफल पार्न उत्साही भएर
आकाशमार्ग लिएर हिडे पक्षी झैं वनेर ॥
सुरसा, शैल, सिंहिका आदि वाधालाई जितेर
समुद्रपारी हनुमान पुगे नाउ झैं तैरेर॥४६॥सुन्दर०॥
अधर्म हुन्छ परस्त्रीमुख खोजेर हेर्नाले
सुधर्म हुन्छ आमा झैं संझी संमान गर्नाले ।
मर्यादा वृद्धि गर्नको लागि रामाज्ञा संझेर
सहर भित्र प्रवेश गरे भेटिन्छ भनेर ॥४७ ॥ सुन्दर०॥
गेरुवा वस्त्र मलिनमुख पँहिलो शरीर
भएकी सीता कहाँ छिन् भनी भएर गंभीर॥
लंकाका घर चोटा र कोठा न छोडी गनेर
सतर्क वनी खोजेर हिडे भेट्छु कि भनेर ॥४८॥सुन्दर०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

प्रकोष्ठं प्रत्येकं स्म विशति रजन्यां स हनुमान्
ततोऽपश्यल्लङ्केश्वर-पुरुषनारीजनमुखम् ॥
न च प्रापत् नारीं प्रकथितगुणां रामसुषमां
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥४९॥
"वदन्तं श्रीरामं " धृततिलकभालं सुवपुसं
हनूमान् दृष्ट्वाऽभूत् कथमिति कुतो विस्मितमनाः ॥
द्वयो र्वार्ता पश्चात् विदितमपि सीतानिवसनम्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥५०॥
वनं गत्वाऽपश्यत् तरुतलगतां साश्रुनयनां
यथोक्तां पीताङ्गीं मलिनवदनां चिन्तनपराम् ॥
तरौ वासं कृत्वा जनकतनयां तां विदितवान्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥५१॥

रावण वस्ने कोठामा पसी फन्फनी घुमेर
गमेर हेरे नारीको मुख सीता छिन् भनेर ॥
सुन्दरी नारी धेरै नै देखे लक्षण मिलेनन्
सहर भित्र कसैका घर खोजेर पाएनन् ॥४९॥सुन्दर०॥
'श्रीराम राम, भनेर हिंडने पुरुष देखेर
हनुमान् भन्छन् ' को हुनुहुन्छ ! , आश्चर्य मानेर ॥
दुवैको त्यहाँ मिलन हुन्छ वचन वोलेर
प्रसन्न भए सीताको वास संकेत पाएर ॥५०॥ सुन्दर०॥
अशोक वनमा रुखका मुनि रोएर वसेकी
हा ! राम !! भन्दै आँसुका धारा खसाइरहेकी ॥
पँहेलो देह मलिनमुख विह्वल भएकी
वृक्षमा वसी निश्चय गरे यिनै हुन् जानकी ॥५१॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

दुराचारान् लङ्केश्वर-जन-कृतान् कष्टजनितान्
अशक्यत्वात्सोढुं कृतवसनपाशां स हनुमान् ॥
उवाचेदं वाक्यं परमसुखदं दिव्यमधुरं
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥५२॥
अयोध्यायामासीत् रघुकुलजराजो दशरथः
बभूवुर्धर्मिष्ठा नरपतिसुता नीतिनिपुणाः ॥
चतुर्षु श्रीरामो रविकुलजदीपोऽतिचतुरः
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥५३॥
गुणाढ्यः श्रीरामो जनकतनयालक्ष्मणसखः
पितुः शिष्टिं लब्ध्वा वनमभिगतः पीतवसनः ॥
हृता सीता दुष्टै र्विरहजनितौ खिन्नमनसौ
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥५४॥

रावण आई दिएर धंकी अत्यन्तै सतायो
जसरी हुन्छ फकाऊ भनी उपाय वतायो ।
असह्य हुँदा पासाले वाँधी मर्नलाई तयार
भएको देखी हनुमान् वोले गरेर विचार ॥५२॥ सुन्दर० ॥

लयपरिवर्तन

जय सीताराम जय सीताराम
जय जय रामप्रिय वीर हनूमान् (स्था)
अयोध्यामा दशरथ ठूला राजा थिए
देवरूप अतिवीर चार छोरा भए ॥
ज्येष्ठ राम श्रेष्ठ गुण सूर्य जस्ता थिए
धर्म नीति मर्यादामा सवै स्थिर भए ॥५३॥जय सीता०॥
मिथिलाकी राजकन्या जानकीका साथ
विहे भयो श्रीरामको विजयका साथ ।
पितावाट वनजान आज्ञा हुना साथ
श्रीरामजी पाल्नु भयो सीता भाइ साथ ॥५४॥जय सीता०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भ्रमन्नन्वेष्टुं तां समधिगतवान् वानरपुरीं
विधिं मैत्रीं कृत्वा प्लवगपतिना प्रेमसहितः ॥
धृतां मुद्रां मह्यं रघुपतिरदात् 'रा'क्षरयुतां
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥५५॥
इमां मुद्रां मातर् मधुरवचसा श्रीहनुमता
समास्वस्था सीता प्रमुदितवती हर्षनयना ॥
मणिं दत्वा तस्मै स्मृतिजनककथ्यं समवदत्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥५६॥
स्मरन् सीतारामौ फलकुसुमवृक्षान् स हनुमान्
समायातान् दुष्टान् तदनु हतवान् रावणसुतम् ॥
ततो लंकाधीशं समुपदिशति स्मेति च मुहुः
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥५७॥

रावणले छलगरी सीता हरी लग्यो
राम जस्ता शूरलाई त्यो पापीले ठग्यो ॥
मित्रताले श्रीरामको सुग्रीवका साथ
वाली मारी सुग्रीवजी वने कपिराज ॥५५॥जय सीताराम०॥
आज्ञा पाई चिन्ह लिई म वायुपुत्र आएँ
श्रीरामले भने जस्तै सीतामाता पाएँ ।
औंठी पाई सीता माता खुशी हुनु भयो
संझाउने कथा भन्दै मणि दिनु भयो ॥५६॥ जय सीताराम०॥
हनुमानले लडाइ दिए फल वृक्षलाई
रावणका छोरा समेत् दैत्यवर्गलाई ।
वत्तीलाई जाइलाग्ने पुतली झैं भए
वानी छोड्न रावणलाई उपदेश दिए ॥५७॥ जय सीताराम०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ततो लंकां दग्ध्वा समधिगतवान् रामनिकट-
मवोचत् वृत्तान्तं जनकतनयायाः सकुशलम् ॥
प्रियां सीतां नेतुं रघुपतिरगच्छत् कपिसखः
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसतांम् ॥५८॥
समुद्रस्य प्रान्तेऽनुजकपिसहायो मननकृत्
शिवं ध्यात्वा रामो रघुकुलयशः सेतुमकरोत् ॥
प्रविष्टो लङ्कायां तुमुलसमरं तत्र कृतवान्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥५९॥
विभीष्मोऽहं भ्राता निशिचरपतेः मन्त्रिसहितः
प्रपन्नस्ते पादौ रघुकुलमणे ! राम ! भगवन् ॥
यदि प्राणै र्जीवेत् तव च सहयोग्येव भवति
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥ ६० ॥

दण्डदिन पुच्छरमा आगो लगाइ दिए
हनुमान्ले उफ्री उफ्री लंका जलाइ दिए ॥
फर्की आई समाचार सवै सुनाइ दिए
श्रीरामजी सेना लिई जान लाग्दा भए ॥५८॥जय सीताराम०॥

लयपरिवर्तन

रघुनन्दन राघव रामहरे सीताराम हरे सीतराम हरे ॥ स्थायीपद०॥
रण-सागर तर्न सकौं म भनी
गरियो शिव पूजन शान्त वनी ॥
कपि शैन्य सुकण्ठ र भाइ मिली
पुल बाँध्नु भयो जन तार्न भनी ॥५९॥ रघुनन्दन ० ॥
प्रभु ! रावण भाइ विभीषण हुँ
शरणागत निर्वल दास म हुं ॥
करजोड्दछु वाच्न सकूँ म भनी॥
गतिहीन म हुन्न अवश्य पनि ॥६०॥ रघुनन्दन०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

विधास्यन् लङ्केशं सजलमभिषेकं रघुपतिः
शरादानीयैवं शिरसि मुकुटं स्थापयति च ॥
दयालुः श्रीरामो जनकतनया द्वौ सुसदृशौ
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥ ६१ ॥
अमूर्च्छत् सौमित्रस्तुमुलसमरे रावणशरात्
तमुत्थातुं वैद्यै र्विहितमुपचारं कृतमपि ॥
अनुत्थानात् रामो भयजनितखिन्नः समभवत्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥ ६२ ॥
तदा रामः सत्यो जनकतनया सा सनियमा
मम भ्राता जीवेत् कथितवति रामे ह्युदगमत् ॥
स दुष्टः कुत्रास्ति स्वयमिह हि तं हन्मि समरे
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥ ६३ ॥

गर शासन राक्षस राज्य भनी
शरवाट खिची शिरपेच पनि ।
अभिषेक हुँदा सव दुःखगयो
शरणागत वत्सल वन्नु भयो ॥६१॥ रघुनन्दन०॥
जव युद्ध भयो हरिरावणको
शर छेड्न पुग्यो मुटु लक्ष्मणको ॥
भयवाट वचाउन वैद्य गए
शुभ चिन्तक ती अतिखिन्न भए ॥६२॥ रघुनन्दन०॥
यदि राम परात्पर सत्य भए
उठ लक्ष्मण लौ सव दुःख गए ॥
मुखमा जव औषध पर्न गयो
खल मार्छु भनी अनि उठ्नु भयो ॥६३॥ रघुनन्दन०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

प्रहस्तादीन् वीरान् समर अवधीत् सैनिकपति
रहन् सौमित्रेयो जितसुरपतीन् रावणसुतान् ॥
असंख्यान् सुग्रीवो रिपुनिशिचरान् दुष्टचरितान्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥ ६४ ॥
समायातः कुम्भश्रव उत भटैः संपरिवृतो
विमर्दन् संछिन्दन् कपिभटसमूहान् स्वनिकटे ॥
जघानेमं रामो जलकुसुमवर्षा समभवत्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥ ६५ ॥
रथस्थो लङ्केशो धृतशरधनुः सैन्यसहितः
महिष्ठः श्रीरामोऽनुजकपिगणैः संपरिवृतः ॥
तयो र्घोरे युद्धे सकलमुनिदेवा अविभयुः
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥ ६६ ॥

लयपरिवर्तन

रमाउन पाउँ सधैं संझी सीताराम
सीताराम सीताराम भजौं सीताराम ॥स्थायी ॥
प्रहस्तादि वीरलाई सेनानीले मारे
हनुमान् र सुग्रीवले लाखौं स्वाहा पारे ।
मेघनाद वीरलाई लक्ष्मणले मारे
वानरले मुड्डावाट लाखौं लाश पारे ॥६४॥रमाउन०॥
सेनाद्वारा घेरिएर कुम्भकर्ण आयो
कुल्चिएर निमोठेर वानर नै खायो ।
श्रीरामका वाणद्वारा कुम्भकर्ण मऱ्यो
जयकार पुष्पवृष्टि भई विपत् टऱ्यो॥६५॥रमाउन०॥
रथवाट रावणले हतियार छोड्यो
रामवाण वज्रिएर अभिमान तोड्यो ।
घनघोर युद्ध गर्ने रावण र राम
दर्शकको हुनगयो डराउने काम ॥६६॥रमाउन०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्थिते शक्राल्लब्धे गगनगरथे श्रीरघुवरे
शरा रामाक्षिप्ता रुधिरमपिवन् रावणतनोः ॥
मृतो लङ्काधीशो दिवि विजयवाद्यं समवजत्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥ ६७ ॥
ववौ वायुः शीतो कुसुमजलवृष्टिः समभवत्
अगायन् गन्धर्वाः स्वरमृदुतया रागमधुरम् ॥
नटा नट्योऽनृत्यन् सगणमुदितौ श्रीरघुवरौ
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥ ६८ ॥
वसेत् रामात् भिन्नो मम मनसि चेत् पावक ! शुचे !
अहं प्राणान् त्यक्ष्ये तनुरियमतस्तु ज्वलयतु ॥
वदन्ती सीताऽग्नौ समविशदुभौ खिन्नमनसौ
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥ ६९ ॥

इन्द्रवाट पठाएको दिव्य रथ आयो
रथ चढी युद्ध गर्ने अनि पालो आयो ।
दश शिर काटे पनि वीर हाँसीरहृयो
अग्निवाण प्रहारले परंधाम गयो ॥६७॥ रमाउन० ॥
विजयका वाजा वजे पुष्प वर्षा भयो
विजयको खुशी छायो चिन्ता अन्त गयो ॥
सीताराम राग मीठो गन्धर्वले गाए
अतिशय सुख शान्ति सकलले पाए ॥६८॥ रमाउन०॥
प्यारा राम हृदयमा वस्नुहुन्न भनें
जीवन यो निरर्थक तृणसम गनें ॥
अग्निदेव मेरो देह भस्म पारिदेऊ
सत्यवती यदि भए शरणमा लेऊ ॥६९॥ रमाउन०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

शुचिः सीतां नीत्वा मधुरमवदत् हे रघुपते !
गृहाणेमां शुद्धां नरतनुमिमां काञ्चनमणिम् ॥
सतीं सीतां रामस्तदनुधृतवान् तौ मुमुदतुः
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥ ७० ॥
विमानस्थौ शान्तावनुजसखिसैन्यै : परिवृतौ
रमाविष्णू एतावुषितवनशैलेक्षणपरौ ।
स्मरन्तौ तत्रत्यान् मधुरवचनैर्मोहनकरौ
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥ ७१ ॥
अयोध्यायाः सर्वोपरिविलसिते राजनि पदे
बभौ सीता वामेऽनुजपरिवृतो मातृसहितः
विनीतः श्रीरामो गुरुभिरभिषिक्तो नरपतिः ॥
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥ ७२ ॥

अग्निदेव भन्नुहुन्छ सुन्नुहवोस् राम
सुवर्ण्ण झैं पवित्र छिन् सीता शुभनामा ।
परीक्षामा उत्रिएकी सीता लिनु भयो
सीताराम मिलनमा खुशियाली छायो ॥७०॥ रमाउन०॥
भाइ मित्र सेनासाथ विमानमा राम
उड्नुभयो देखाउँदै पहिलेको काम ॥
आफ्ना आफ्ना दुःख सुख संझी संझाउदै
सीताराम फिर्नु भयो हाँस्तै हँसाउँदै ॥७१॥ रमाउन०॥
अयोध्याका राजपदमा राम वस्नु भयो
गुरुबाट अभिषेक सवै पूर्ण भयो ॥
भाइ माता वरिपरि सीता वाम तिर
दृश्य वन्यो शोभापूर्ण आनन्दमा स्थिर ॥७२॥ रमाउन०॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

दशैकं साहस्रं शरदमकरोत् शासनमितो
नरेभ्यः सौभाग्यं प्रबलधनसंमानसहितम् ॥
सदाचारं ज्ञानं परमसुखशान्तिं व्यतरताम्
प्रियौ सीतारामौ मम मनसि नित्यं निवसताम् ॥ ७३ ॥
सीतारामचरित्रसुन्दरमिदं यः कोऽपि नित्यं पठेत्
यं यं वाञ्छति तं तमेव लभते लोके स धन्यो भवेत् ॥
ब्रह्मज्ञानमवाप्य विष्णुनिलये स्थातुं च सैव ब्रजेत्
सार्थं तन्नरजीवनं सुखमयं रामप्रतापात् भवेत् ॥ ७४ ॥

58
62
120

श्रीसीतारामचरणकमलयोः चिन्तनसुमनं समर्पणमस्तु

शम्

अयोध्यामा धेरै वर्ष रामराज्य चल्यो
मानिसमा ऐश्वर्यको शान्ति दीप बल्यो ।
सदाचारी ज्ञानी हुँदा रामचन्द्र नाम
साराजन खुशी भए गाए सीताराम ॥७३॥ रमाउन०॥
सीताराम चरित्र भक्ति रसले जो सर्वदा गाउँछ
इच्छा जे जति छन् हुँदा हरिकृपा त्यो पूर्णता पाउँछ ॥
ब्रह्मज्ञान हुनेछ विष्णुपदमा जाने उही वन्दछ ।
त्यस्को जीवन धन्य हो सफल हो त्यो विष्णु मै मिल्दछ ॥७४॥

श्रीसीतारामका चरणकमलमा चिन्तनरूपी सुमन समर्पित छ ।

सम्पूर्णम्

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्रीवैष्णव परिषद उपशाखा एवं हरिकीर्तन मण्डली सुनसरी धरानका सदस्यहरूको नामावली:

१	श्रीमान् श्रीमती पं. चन्द्रप्रसाद उषादेवी कटेल	धरान-१६
२	श्रीमान् श्रीमती गोपाल शुभद्रा सुवेदी	धरान-११
३	श्रीमती देवनायकी तिंसिना	धरान-११
४	श्रीमती निर्मला देवी	धरान-११
५	श्रीमती लक्ष्मणा दाहाल	धरान-११
६	श्रीमती रुक्मिणी भण्डारी	धरान-१३
७	श्रीमान् श्रीमती माधव पद्मा त्रिताल	धरान-१७
८	श्रीमती हरिप्रिया दाहाल	धरान-११
९	श्रीमती पराङ्कुशा नेउपाने	धरान-१७
१०	श्रीमती शारदा पोखेल	धरान-११
११	श्रीमती यतीन्द्रा पोखेल	धरान-११
१२	श्रीमती विमला पोखेल	धरान-११
१३	श्रीमती अम्विका पोखेल	धरान-११
१४	श्रीमती पार्वती दाहाल	धरान-११
१५	श्रीमती इन्दिरा दाहाल	धरान-११
१६	श्रीमती ईश्वरी सुवेदी	धरान-११
१७	श्रीमान् श्रीमती गेहराज हरिप्रिया तिम्सिना	धरान-११
१८	श्रीमती निर्मला ढुङ्गाना	धरान-११
१९	श्रीमती सीता ओझा	धरान-११
२०	श्रीमती गायत्री पोखेल	धरान-११
२१	श्रीमती दुर्गा अधिकारी	धरान-१८
२२	श्रीमान् खगेन्द्रा वस्नेत	धरान-१६
२३	श्रीमान् श्रीमती नारायण प्रपन्न गीता सुवेदी	धरान

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

२४	सुश्री विष्णुदेवी शर्मा खनाल	धरान-२
२५	श्रीमती नारायणी अधिकारी	धरान-४
२६	श्रीमती गोमा अधिकारी	धरान-४
२७	श्रीमती विन्दा भटराई	धरान-४
२८	श्रीमती प्रभा कोइराला	धरान-१६
२९	श्रीमान् श्रीमती रामप्रसाद चेतादेवी निरौला	धरान-१६
३०	श्रीमान् श्रीमती मधु चतुर्भुजादेवी घिमिरे	धरान-४
३१	श्रीमती उषादेवी घिमिरे	धरान-१६
३२	श्रीमती दुर्गादेवी वाग्ले	धरान
३३	श्रीमती जानुका वाग्ले	धरान-१६
३४	श्रीमान् श्रीमती भीमप्रसाद राधिका निरौला	धरान-१६
३५	श्रीमान् हेमचन्द्र इन्दिरा भट्टराई	धरान-१६
३६	श्रीमान् कृष्णप्रसाद पराङ्कुसी खतिवडा	धरान-१६
३७	श्रीमती पुष्पा दाहाल	धरान-४
३८	श्रीनिवास निशा कट्टेल	धरान-४
३९	श्रीमती जानकीदेवी	धरान-१६
४०	श्री दामोदर दाहाल	धरान-१६
४१	श्रीमान् श्रीमती महेश गीता भटराई	धरान-१३
४२	श्रीमती दामोदरी (दयादेवी) गौतम	धरान-४
४३	श्री हरिप्रिया नारायण सावित्रा कटेल	धरान-१६
४४	श्रीमती अन्नपूर्णा वस्ती	धरान-१६
४५	श्री कुलप्रसाद अधिकारी	धरान-१६
४६	श्री हरिप्रिया (चौकीदार) श्रेष्ठ	धरान-११
४७	श्रीमती गोपीदेवी थापा	धरान-१६
४८	श्रीमान् वासुदेव भण्डारी	धरान-१६
४९	श्रीमान् भीमप्रसाद निरौला	धरान-१६
५०	श्रीमान् श्रीमती कृष्णवहादुर इन्दिरादेवी कार्की	धरान-१६
५१	श्रीमान् श्रीमती कुसुमाकर शिवकुमारी खनाल	धरान-१६
५२	श्रीमती तृष्णावल्लभा वस्नेत	धरान-१६

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

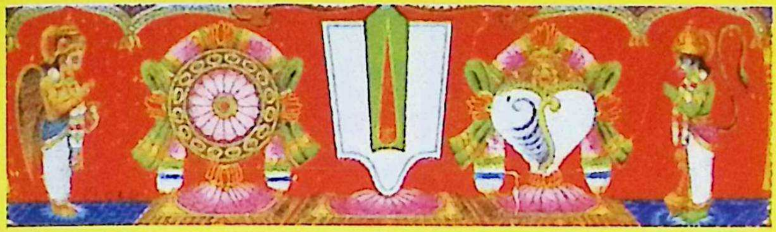

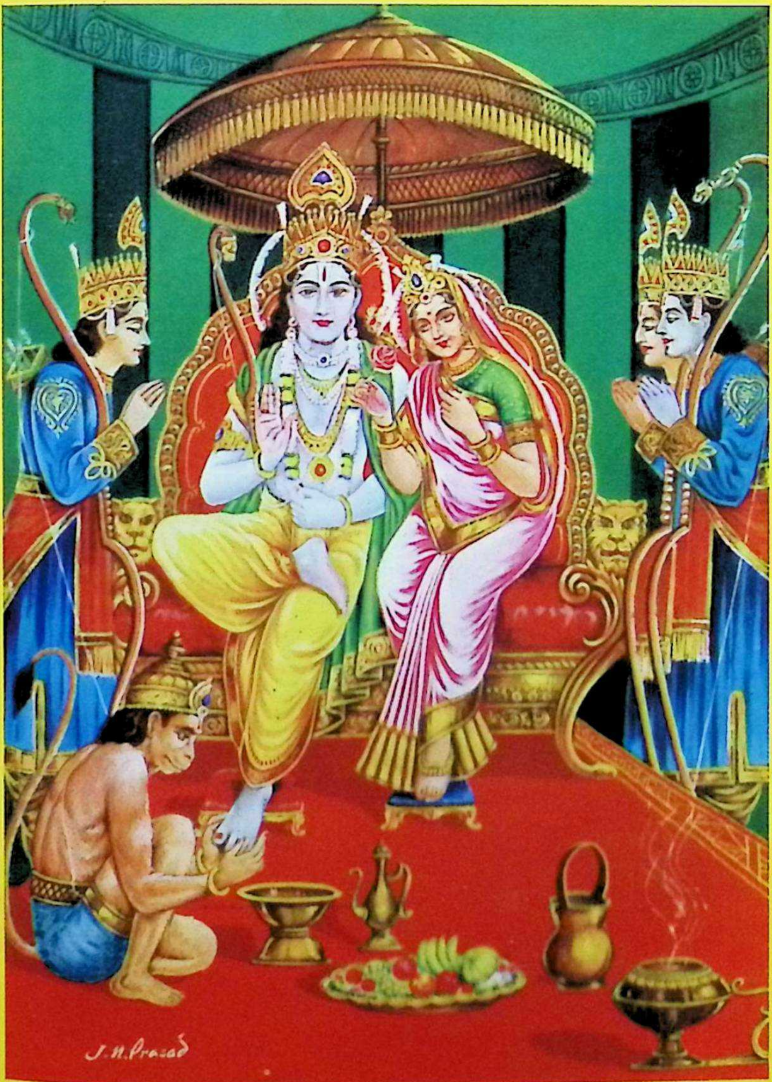

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

परिचय

नामथर : लोकनाथ लुइटेल
जन्ममिति : वि. सं १९९७ ।२ ।२२
जन्मस्थान : सोल्मा गा. वि. स.कालिमाटी तेह्रथुम
शैक्षिक योग्यता : संस्कृत साहित्याचार्य र वि.एड
अनुभव : ३५ वर्ष मा.वि शिक्षक, २ वर्ष प्रधानाध्यापक
तह : मा.वि. तृतीय
रूची : समाज सेवा, संस्कृत पठनपाठन, विष्णुभक्ति, भागवत मनन एवं कथाकहानी रचना, संस्कृतमा कविता रचना
पदक : जिल्ला शिक्षा समितिबाट दीर्घकालीन शिक्षासेवा पदक पत्र, शारदा मा.वि.खनारबाट पुरस्कृत
कृति : १ श्रीगोपेश्वरमाहात्म्यम्
(संयुक्त श्रीखेमनाथ निरोलासंग)
३ श्रीविष्णुव्रतम् (माहात्म्यकाव्यम्) प्रेसमा
४ सरलपूजा विधिः संपादन (प्रेसमा)

संप्रति

अध्यक्ष - श्रीवैष्णवपरिषद धरान उपशाखा,
अध्यक्ष - व्यवस्थापन समिति श्री च.सं.मा.वि.धरान १६
अध्यक्ष - श्रीलक्ष्मीनारायण मन्दिर धरान ३ तुर्के
सदस्य - विभिन्न संघ संस्था,

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal